

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลของกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยมีแนวคิดและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

2.1.1 ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เป็นธุรกิจเกี่ยวกับการจำหน่าย การเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ หรือ การให้เช่าที่ดินเปล่าและอสังหาริมทรัพย์ต่างๆ เช่น อสังหาริมทรัพย์เพื่อการพาณิชย์ เช่น ศูนย์การค้าครบวงจร ที่ดินจัดสรร อาคารสำนักงาน เป็นต้น อสังหาริมทรัพย์เพื่อการอยู่อาศัย เช่น บ้านเดี่ยว บ้านแฝด ทาวน์เฮ้าส์ คอนโดมิเนียม อพาร์ทเมนต์ เป็นต้น และอสังหาริมทรัพย์เพื่อการอุตสาหกรรม เช่น นิคมอุตสาหกรรม สวนเกษตร เป็นต้น ซึ่งธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก เพราะเป็นธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ธุรกิจหนึ่งในระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากมีมูลค่าของการซื้อขายหรือมีจำนวนเงินทุนหมุนในระบบเศรษฐกิจจำนวนมาก และยังมีความสำคัญต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ธุรกิจวัสดุก่อสร้างและเครื่องตกแต่ง และธุรกิจที่เกี่ยวกับปูนซีเมนต์ เป็นต้น

ตั้งแต่ในอดีต ธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์เป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชากรในประเทศอย่างมาก และจากภาวะเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ คือ มาตรการลดหย่อนภาษีสำหรับผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ในปี พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นมาตรการกระตุ้นชุดที่ 2 เพิ่มเติมจากมาตรการลดหย่อนค่าธรรมเนียมและภาษีธุรกรรมด้านอสังหาริมทรัพย์ และภายใต้สถานการณ์เศรษฐกิจไทยที่ชะลอตัวและมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้น และคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อตลาดอสังหาริมทรัพย์มากขึ้น ทั้งนี้มาตรการกระตุ้นอสังหาริมทรัพย์ โดยให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ซื้อบ้านใหม่ เพื่อให้เกิดการระบายสต็อกคงค้างในระบบ และมีการก่อสร้างใหม่ ซึ่งจะส่งผลดีต่อผู้ประกอบการ

อสังหาริมทรัพย์ รวมถึงช่วยลดความเสี่ยงของธนาคาร และก่อให้เกิดเม็ดเงินหมุนเวียนต่อระบบเศรษฐกิจในประเทศได้ในวงกว้าง

2.1.2 มาตรการต่างๆ ต่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

จากแนวคิดที่รัฐบาลให้ความสำคัญ กับภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เป็นหนึ่งในมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจหลักซึ่งได้มีการวิเคราะห์ผลของมาตรการต่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และเศรษฐกิจโดยรวม โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

2.1.2.1 มาตรการกระตุ้นอสังหาริมทรัพย์

ในปัจจุบันสถานการณ์อสังหาริมทรัพย์กำลังประสบภาวะชะลอตัว และมีแนวโน้มที่จะชะลอตัวลงมากขึ้น เนื่องจากกำลังซื้อของผู้บริโภคอ่อนแอลง ภายใต้สถานการณ์เศรษฐกิจที่เผชิญผลกระทบจากภาวะถดถอยของเศรษฐกิจโลก ซึ่งมีแนวโน้มที่จะยังทวีความรุนแรงขึ้นในระยะ 3-6 เดือนข้างหน้า ประกอบกับการชะลอตัวของการใช้จ่ายภายในประเทศ เนื่องจากผลกระทบของเหตุการณ์ทางการเมืองในช่วงที่ผ่านมา การลดเงินเดือน โบนัสของพนักงาน หรือถึงขั้นเลิกจ้างในหลายธุรกิจ นอกจากนี้เหตุผลในด้านอุปสงค์ของภาคอสังหาริมทรัพย์ที่ชะลอตัวแล้ว ด้วยความสำคัญของภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ที่ก่อให้เกิดเม็ดเงินหมุนเวียนต่อระบบเศรษฐกิจในประเทศได้ในวงกว้าง รัฐบาลจึงมีแนวทางผลักดันมาตรการเร่งด่วนในการช่วยเหลือภาคอสังหาริมทรัพย์ ทั้งนี้ภายหลังจากรัฐบาลชุดใหม่เข้ามาบริหารประเทศ ได้มีแนวนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อเร่งแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ โดยเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2552 รัฐบาลได้มีมติเห็นชอบการจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ 2552 (งบกลางปี) วงเงิน 115,000 ล้านบาท และในวันที่ 20 มกราคม 2552 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติมาตรการทางภาษีช่วยเหลือภาคธุรกิจต่างๆ เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยมาตรการที่จะมีผลต่อภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ประกอบด้วย

2.1.2.2 มาตรการลดหย่อนภาษีสำหรับผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ในปี พ.ศ. 2552

รายละเอียดเบื้องต้นของมาตรการดังกล่าว คือ ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้แก่ผู้ที่จ่ายเงินค่าซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่ไม่เคยผ่านการใช้งานมาก่อน โดยกรณีโอนกรรมสิทธิ์อสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวภายในปี พ.ศ. 2552 ให้ได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้พึงประเมิน เป็นจำนวนเท่ากับมูลค่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 300,000 บาท เพิ่มเติมจากที่ให้หักค่าลดหย่อนดอกเบี้ยเงิน

กู้ยืมซื้อบ้านเป็นจำนวนไม่เกิน 100,000 บาท ต่อปี อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องติดตามรายละเอียดเงื่อนไขของมาตรการที่ชัดเจนอีกครั้ง ซึ่งรายละเอียดบางประเด็นจะมีผลกระทบต่อระดับความเข้มข้นของผลการกระตุ้นการซื้อขายในตลาดด้วย อาทิ

- เงื่อนไขวิธีการคิดเงินต้นในส่วนที่สามารถนำมาหักลดหย่อนภาษี ในกรณีเช่น หากผู้กู้ผ่อนชำระเงินเพิ่มจากส่วนของเงินงวดตามสัญญา ก็จะสามารถนำมาหักภาษีได้ด้วยหรือไม่
- เงื่อนไขกลุ่มเป้าหมายของมาตรการ เช่น มาตรการจะครอบคลุมเฉพาะผู้ซื้อบ้านใหม่โดยตรงจากผู้ประกอบการจัดสรรเท่านั้นหรือไม่
- เงื่อนไขการทำธุรกรรมว่าจะให้สิทธิประโยชน์เฉพาะแก่ผู้ที่ซื้อและโอนกรรมสิทธิ์ในปี 2552 เท่านั้นหรือไม่ ทั้งนี้ ถ้าเงื่อนไขเป็นดังเช่นนั้น อาจมีกรณีที่ผู้ทำสัญญาซื้อขายในปี 2552 แต่หากการก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จอาจจะไม่สามารถโอนกรรมสิทธิ์ได้ทันในปีเดียวกัน หรือประเด็นที่ผู้จองซื้อมาตั้งแต่ปีก่อนหน้า แต่เริ่มทำสัญญากู้ยืมกับสถาบันการเงินในปีนี้จะสามารถได้รับสิทธิประโยชน์หรือไม่ เป็นต้น

2.1.2.3 มาตรการสนับสนุนสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำ

โดยกระทรวงการคลังมีแนวทางให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ เป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการปล่อยสินเชื่อที่อยู่อาศัย การดำเนินการทั้งการคิดดอกเบี้ยเงินกู้ยืมสิทธิพิเศษ ในอัตราพิเศษ และการขยายระยะเวลาการผ่อนชำระสินเชื่อที่อยู่อาศัยในราคาถูกลง สำหรับผู้ที่มีรายได้น้อย โดยผ่านทางสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้มีแนวคิดที่จะให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐที่ดูแลเรื่องสินเชื่อที่อยู่อาศัย จัดตั้งบริษัทค้ำประกันสินเชื่อ (Mortgage Insurance Company) ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการปล่อยสินเชื่อที่อยู่อาศัย โดยผู้กู้จะขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินได้ในวงเงินเต็ม 100% โดยที่บริษัทค้ำประกันสินเชื่อจะช่วยค้ำประกันให้บางส่วน เช่น ในส่วนของเงินคาวน และยังเป็น การลดความเสี่ยงของสถาบันการเงินในการปล่อยสินเชื่อด้วย อย่างไรก็ตาม การจัดตั้งระบบบริษัทค้ำประกันสินเชื่อยังคงต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ

2.1.2.4 มาตรการอสังหาริมทรัพย์

ตามที่รัฐบาลได้มีมติเห็นชอบมาตรการกระตุ้นภาคอสังหาริมทรัพย์ เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2552 มีความเห็นว่า มาตรการดังกล่าวน่าจะส่งผลดีต่อตลาดที่อยู่อาศัยจากการที่ผู้ซื้อบ้าน

จะได้รับสิทธิในการนำค่าใช้จ่ายในการกู้เพื่อซื้อที่อยู่อาศัยไปหักลดหย่อนภาษีได้เพิ่มขึ้น ซึ่งโดยรวมแล้วคาดว่าจะเป็ผลดีต่อทั้งผู้ประกอบการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และผู้บริ โภคที่มีความพร้อมทางด้านการเงินและมีความต้องการซื้อที่อยู่อาศัยในปี นี้ ทั้งนี้ได้วิเคราะห์ถึงผลของมาตรการอสังหาริมทรัพย์ที่มีต่อผู้ประกอบการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และผู้บริ โภค ดังต่อไปนี้

- มาตรการอสังหาริมทรัพย์ผลต่อผู้ประกอบการ

มาตรการกระตุ้นตลาดอสังหาริมทรัพย์น่าจะส่งผลดีต่อผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์คือ มาตรการดังกล่าวนี้จะส่งผลดีต่อผู้ประกอบการที่ยังคงมีจำนวนที่อยู่อาศัยสร้างเสร็จเหลือขายอยู่เป็นจำนวนหนึ่ง ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถระบายสินค้าที่มีอยู่ เพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการมีกระแสเงินสดหมุนเวียนดีขึ้นและลดภาระต้นทุนของผู้ประกอบการนอกจากนี้ ผู้ประกอบการที่น่าจะได้ประโยชน์จากมาตรการจูงใจทางภาษีนี้ คือ ผู้ประกอบการที่มีโครงการสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2552 เช่น กลุ่มผู้ประกอบการพัฒนาโครงการคอนโดมิเนียมที่มีแนวโน้มจะสร้างเสร็จพร้อมโอนภายในปี พ.ศ. 2552 นี้ ซึ่งบางโครงการที่ยังมีจำนวนหน่วยเหลือขาย และตั้งอยู่ในทำเลที่ยังคงเป็นที่ต้องการของตลาด และกลุ่มผู้ประกอบการโครงการแนวราบ ซึ่งหากในช่วงครึ่งแรกของปี ผู้บริ โภคมีการตอบรับที่ดีจากมาตรการดังกล่าว ผู้ประกอบการโครงการแนวราบสามารถที่จะขยายโครงการต่อไปได้ เนื่องจากระยะเวลาการก่อสร้างโครงการแนวราบจะใช้ระยะ เวลาที่สั้นกว่าโครงการอาคารสูง โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่มีสถานะการเงินที่ดี มีความชำนาญและมีโรงงานผลิตวัสดุก่อสร้างสำเร็จรูปเป็นของตนเอง

- มาตรการอสังหาริมทรัพย์ผลต่อผู้บริ โภค

สำหรับผลของมาตรการดังกล่าว น่าจะมีผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของผู้บริ โภคในปี นี้ ซึ่งผู้บริ โภคที่ซื้อที่อยู่อาศัยในปี พ.ศ. 2552 นี้ นอกจากจะได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านมาตรการลดค่าธรรมเนียมการ โอนจากเดิมร้อยละ 2 เหลือร้อยละ 0.01 ของราคาประเมินของทางราชการ และค่าจดทะเบียนการจํานองอสังหาริมทรัพย์จากเดิมร้อยละ 1 เหลือร้อยละ 0.01 แล้ว ผู้ที่ซื้อที่อยู่อาศัยในปี นี้ยังได้รับสิทธิลดหย่อนทางภาษี ซึ่งมาตรการดังกล่าวเหมือนกับการคืนเงินกลับเข้าสู่ประชาชน แม้ว่าจะเห็นผลในปี พ.ศ. 2553 ก็ตาม แต่มาตรการกระตุ้นอสังหาริมทรัพย์ ชุดใหม่นี้ น่าจะมีผลเร่งการตัดสินใจซื้อของผู้บริ โภคที่มีความต้องการที่อยู่อาศัยจริง รวมทั้งมีรายได้และสถานะการเงินที่ค่อนข้างมั่นคง เช่น ผู้ที่มีเงินออม หรือมีความ สามารถในการขอกู้สินเชื่อที่อยู่

อาศัย และผู้ซื้อที่อยู่อาศัยทุกกลุ่มน่าจะได้รับประโยชน์จากมาตรการดังกล่าวนี้ เนื่องจากสามารถนำทั้งในส่วนของดอกเบี้ยและเงินต้นมาหักลดหย่อนภาษีได้ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้มีมาตรการอสังหาริมทรัพย์สำหรับผู้มีรายได้น้อย ซึ่งมาตรการที่น่าจะสามารถนำมาใช้ได้ในปัจจุบัน คือ มาตรการอัตราดอกเบี้ยพิเศษ โดยการคิดดอกเบี้ยเงินกู้ยืมอสังหาริมทรัพย์ในอัตราพิเศษ และการขยายระยะเวลาการผ่อนชำระสินเชื่ที่อยู่อาศัยในราคาถูกลง สำหรับผู้ที่มีรายได้น้อย โดยผ่านทางสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ ซึ่งการปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืม สามารถเพิ่มอำนาจซื้อของผู้บริโภคได้ระดับหนึ่ง

ศูนย์วิจัยสิทธิกร ไทย มีความเห็นว่า มาตรการกระตุ้นธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของรัฐบาล ทั้งการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้ซื้อบ้านผ่านการลดค่าใช้จ่ายสำหรับการซื้อที่อยู่อาศัย และการสนับสนุนโครงการสินเชื่อต่างๆ จะส่งผลดีต่อตลาดอสังหาริมทรัพย์ในปี พ.ศ. 2552 โดยน่าจะช่วยเร่งการตัดสินใจในกลุ่มผู้บริโภคที่มีความพร้อมทางการเงิน และเป็นกลุ่มที่มีความจำเป็นในการซื้อที่อยู่อาศัยหรือเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจในขณะนี้ให้ตัดสินใจเร็วขึ้น อย่างไรก็ตาม สำหรับกลุ่มที่รายได้ค่อนข้างมีความอ่อนไหวง่ายต่อปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะภายใต้สถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ที่ผู้บริโภคยังคงไม่มั่นใจต่อทิศทางเศรษฐกิจในระยะข้างหน้า อาจจะยังคงไม่รีบเร่งตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยและรอช่วงเวลาที่เหมาะสม ขณะที่ผู้บริโภคที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจอยู่แล้ว อาจไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่จะมีกำลังซื้อที่อยู่อาศัยในปีนี้

โดยสรุป จากการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบมาตรการช่วยเหลือภาคธุรกิจ รวมถึงมาตรการอสังหาริมทรัพย์ คือ มาตรการลดหย่อนภาษีสำหรับผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ในปี พ.ศ. 2552 โดยยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้แก่ผู้ที่จ่ายเงินค่าซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่ไม่เคยผ่านการใช้งานมาก่อนกรณีโอนกรรมสิทธิ์อสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวภายในปี พ.ศ. 2552 ให้ได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้พึงประเมิน เป็นจำนวนเท่ากับมูลค่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 300,000 บาท เพิ่มเติมจากที่ให้หักค่าลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้ยืมซื้อบ้านเป็นจำนวนไม่เกิน 100,000 บาท ต่อปี อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องติดตามรายละเอียดเงื่อนไขของมาตรการที่ชัดเจนอีกครั้ง ซึ่งรายละเอียดบางประเด็นจะมีผลต่อระดับความเข้มข้นของผลการกระตุ้นการซื้อขายในตลาดด้วย มาตรการกระตุ้นอสังหาริมทรัพย์ ดังกล่าว น่าจะส่งผลดีต่อตลาดอสังหาริมทรัพย์ที่มีแนวโน้มที่จะชะลอตัวลงมากขึ้นในปีนี้ เนื่องมาจากกำลังซื้อผู้บริโภคที่อ่อนแอลง ศูนย์วิจัยสิทธิกร ไทยมีความเห็นว่า

ผู้ประกอบการที่น่าจะได้รับการประโยชน์จากมาตรการนี้น่าจะเป็นกลุ่มผู้ประกอบการที่มีจำนวนที่อยู่อาศัยสร้างเสร็จ และพร้อมขายอยู่ในปัจจุบัน หรือในระยะเวลาอันใกล้ ซึ่งมาตรการดังกล่าวน่าจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถที่จะระบายสินค้าที่มีอยู่ได้ระดับหนึ่ง ควบคู่ไปกับการดำเนินกลยุทธ์การตลาดที่คาดว่าจะแข่งขันกันอย่างรุนแรงในตลาดอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจก็คือ การขาดข้อมูลหรือสัญญาณเตือนภัยที่เกี่ยวกับตลาดที่อยู่อาศัยล่วงหน้า อาทิ การขาดสถิติที่เป็นเครื่องชี้วัดอุปสงค์และอุปทานของตลาดที่ชัดเจน การขาดข้อมูลเกี่ยวกับดัชนีราคาที่อยู่อาศัย และการขาดสถิติการซื้อขายที่อยู่อาศัย เป็นต้น ทำให้บริษัทหรือผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจที่อยู่อาศัยและสมาคมเกี่ยวกับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ สมาคมอสังหาริมทรัพย์ไทย สมาคมธุรกิจบ้านจัดสรร สมาคมอาคารชุดไทย สมาคมตัวแทนนายหน้าอสังหาริมทรัพย์ สมาคมบริหารทรัพย์สิน เป็นต้น ได้มีการร่วมมือกันผลักดันให้รัฐบาลจัดตั้งโครงการนี้ขึ้น เพื่อจัดทำข้อมูลที่ต้องการและทันเหตุการณ์เกี่ยวกับภาวะตลาดที่อยู่อาศัยและอสังหาริมทรัพย์ เพื่อที่จะช่วยให้เกิดประโยชน์แก่รัฐบาล สถาบันการเงิน ผู้ประกอบการจัดสรรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งประชาชนทั่วไป ได้มีข้อมูลที่ดีและครบถ้วนในการวางแผนและใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและอสังหาริมทรัพย์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตามสถานการณ์ที่เป็นจริง ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์แห่งชาติแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. การวางแผนหน้าที่ความรับผิดชอบ
2. การกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงาน
3. การดำเนินการจัดตั้ง ซึ่ง ได้แก่ การจัดตั้งนิติบุคคลตามกฎหมาย การสรรหาและบรรจุ

พนักงาน การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการวางระบบคอมพิวเตอร์ การทำข้อตกลงเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การรวบรวมหรือเชื่อมระบบข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.1.3 สรุปผลอสังหาริมทรัพย์ ปี พ.ศ. 2553

2.1.3.1 บริษัทพัฒนาที่อยู่อาศัย 5 อันดับที่มีรายได้สูงสุดปี พ.ศ. 2553

ตารางที่ 1 สรุปผลวิจัยรายได้ของตลาดอสังหาริมทรัพย์ของไทยโดยรวมปี พ.ศ. 2553

ลำดับ	บริษัท	รายได้ (ล้านบาท)		
		ปี พ.ศ. 2553	ปี พ.ศ. 2552	เปลี่ยนแปลง
1	พฤษภา เรียลเอสเตท	23,406.96	19,033.44	22.97
2	แสนสิริ	18,754.59	15,972.41	17.42
3	แลนด์ แอนด์ เฮ้าส์	17,478.04	17,896.54	-2.33
4	เอเชียน พร็อพเพอร์ตี้ ดีเวลลอปเม้นท์	14,035.93	12,698.16	10.53
5	ควอลิตี้เฮ้าส์	13,631.23	11,547.24	18.04

ที่มา : หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ฉบับที่ 2616 วันที่ 10 - 12 มีนาคม พ.ศ. 2554

ผู้ประกอบการกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ทำยอดขายได้ปี พ.ศ. 2553 ทะลุกว่า 3 แสนล้าน มีกำไรรวมกว่า 35,000 ล้านบาท อิตาลีเลียนไทย ทำรายได้สูงสุดกว่า 36,676 ล้านบาท เฉพาะกลุ่มผู้พัฒนาที่อยู่อาศัย 35 ราย ทำรายได้กว่า 1.61 แสนล้านบาท เติบโต 16% กำไรพุ่งกว่า 26% มูลค่ากว่า 23,000 ล้านบาท แลนด์แอนด์เฮ้าส์ ครองกำไรเบอร์ 1 มูลค่ากว่า 3,876 ล้านบาท ส่วนพฤษภา แซมปี รายได้สูงสุดกว่า 23,406 ล้านบาท และ "ฐานเศรษฐกิจ" ได้รวบรวมผลประกอบการของบริษัทต่างๆ ในหมวดพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำนวน 62 บริษัท ยกเว้นกลุ่มวัสดุก่อสร้าง พบว่าในรอบปี พ.ศ. 2553 ที่ผ่านมามีรายได้จากผลการดำเนินงานได้กว่า 3.07 แสนล้านบาท เพิ่มขึ้น 2.72% จากรอบปี 2552 ที่ทำรายได้มูลค่ากว่า 2.99 แสนล้านบาท ขณะที่ผลกำไรจากการดำเนินการของบริษัททั้งหมดรวมกัน มีมูลค่ากว่า 35,261.90 ล้านบาท เติบโตเพิ่มขึ้น 39.13% จากปี พ.ศ. 2552 ที่ทำกำไรรวมทั้งหมด 25,343.62 ล้านบาท บริษัทที่ทำผลประกอบการได้สูงที่สุด 3 อันดับแรก ในปีที่ผ่านมา คือ บริษัท อิตาลีเลียนไทย ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งดำเนินธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ซึ่งมีรายได้มากกว่า 36,676.30 ล้านบาท แต่เติบโตลดลงจากปี พ.ศ. 2552 ในอัตรา 8.98% ที่มีรายได้รวมกว่า 40,296.79 ล้านบาท ขณะที่ผลกำไรของปีที่ผ่านมาทำได้อยู่ในลำดับที่ 26 ของกลุ่มด้วยมูลค่ากว่า 317.85 ล้านบาท ถือว่ามีผลกำไรเป็นบวก จากรอบปี พ.ศ. 2552 ที่บริษัทขาดทุนอยู่กว่า 1,840.04 ล้านบาท บริษัทที่ทำผลประกอบการด้านรายได้สูงสุดรองลงมา ได้แก่ บริษัท พฤษภา เรียลเอสเตท จำกัด (มหาชน) ผู้พัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยประเภทต่างๆ ที่ทำรายได้รวมกว่า 23,406.96 ล้านบาท เติบโตกว่าปี พ.ศ. 2552 ในอัตรา 22.97% ที่ทำรายได้มูลค่ากว่า 19,033.44 ล้านบาท

บาท และอันดับ 3 ได้แก่ บริษัท แอสตร้า จำกัด (มหาชน) ที่มีรายได้มูลค่ากว่า 18,754.95 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 17.42% จากปี พ.ศ. 2552 ที่มีมูลค่า 15,972.41 ล้านบาท ส่วนผลกำไรเพิ่มขึ้นกว่า 95.30% จากปี พ.ศ. 2552 ทำกำไรได้ 971.85 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 1,898.09 ล้านบาทในปีที่ผ่านมา อยู่ในลำดับที่ 8 ของบริษัทที่ทำกำไรสูงสุด

2.1.3.2 บริษัทพัฒนาที่อยู่อาศัยที่มีกำไรสูงสุด 5 อันดับแรกปี พ.ศ. 2553

ตารางที่ 2 สรุปผลวิจัยกำไรของตลาดอสังหาริมทรัพย์ของไทยโดยรวมปี พ.ศ. 2553

ลำดับ	บริษัท	กำไร (ล้านบาท)		
		ปี พ.ศ. 2553	ปี พ.ศ. 2552	เปลี่ยนแปลง
1	แลนด์ แอนด์ เฮาส์	3,876.13	3,868.05	0.20
2	พฤษา เรียวเอสเตท	3,488.14	3,621.83	-3.69
3	ศุภาลัย	2,602.18	2,499.18	4.12
4	เอเชียน พร็อพเพอร์ตี้ ดีเวลลอปเม้นท์	2,229.33	1,930.37	15.48
5	ควอลิตี้เฮาส์	2,002.63	1,715.86	19.71

ที่มา : หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ฉบับที่ 2616 วันที่ 10-12 มีนาคม พ.ศ. 2554

หากพิจารณาในส่วนของผลกำไรในรอบปีที่ผ่านมา นั้น จะพบว่า 3 บริษัทที่มีผลกำไรสูงสุด ได้แก่ บริษัท แอสตร้า จำกัด, บริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์รายใหญ่ ที่มีกำไรสูงสุดถึงกว่า 3,876.13 ล้านบาท เพิ่มขึ้นอัตรา 0.20% จากปี พ.ศ. 2552 ที่ทำกำไรได้ 3,868.05 ล้านบาท ขณะที่ทำรายได้สูงเป็นอันดับ 4 ที่มีรายได้ 17,478.04 ล้านบาท ลดลงในอัตรา 2.33% จากปี พ.ศ. 2552 ที่มีรายได้รวม 17,896.54 ล้านบาท ส่วนบริษัทที่มีกำไรสูงสุดรองลงมาได้แก่ บริษัท พฤษาฯ ที่ทำผลกำไรในปี พ.ศ. 2553 ได้มูลค่ากว่า 3,488.14 ล้านบาท แต่ผลกำไรเติบโตลดลงในอัตรา 3.69% จากกำไรในปี 2552 มูลค่า 3,621.83 ล้านบาท อันดับ 3 ได้แก่ บริษัท ศุภาลัยฯ ที่มีกำไรมูลค่า 2,602.18 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 4.12% จากปีก่อนหน้าที่มีมูลค่า 2,499.18 ล้านบาท แม้ว่าในด้านผลประกอบการจะทำรายได้อยู่ในลำดับที่ 8 ของกลุ่มบริษัท ด้วยผลประกอบการรายได้กว่า 11,183.53 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 15.40% จากปี พ.ศ. 2552 ที่มีมูลค่า 9,690.47 ล้านบาท สำหรับรอบปีที่ผ่านมา หากแยกพิจารณาเฉพาะบริษัทผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ในส่วนที่อยู่อาศัยที่มีประมาณ 35 บริษัทนั้น มีรายได้รวมกว่า 1.61 แสนล้านบาท เพิ่มขึ้น 16.18% จากปีก่อนหน้าที่มีรายได้ 1.39 แสน

ล้านบาท ส่วนอัตรากำไร ทำได้ 23,314.16 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 26.43% จากปี พ.ศ. 2552 ที่มีมูลค่ากว่า 18,439.10 ล้านบาท โดยบริษัท 3 อันดับแรกที่มีรายได้สูงสุด ได้แก่ บริษัท พกฤษฯ บริษัท แสตนลิริฯ และบริษัท แลนด์ แอนด์ เฮ้าส์ฯ ส่วน 3 อันดับแรกของบริษัทที่ทำกำไรได้สูงสุด ได้แก่ บริษัท แลนด์ แอนด์ เฮ้าส์ฯ บริษัท พกฤษฯ และบริษัท ศุภาลักษณ์ฯ

2.1.3.3 บริษัทรับเหมาก่อสร้างรายได้สูงสุด 5 อันดับแรกปี พ.ศ. 2553

ตารางที่ 3 สรุปผลวิจยตลาดอสังหาริมทรัพย์ของไทยโดยรวมปี พ.ศ. 2553

ลำดับ	บริษัท	รายได้ (ล้านบาท)		
		ปี พ.ศ. 2553	ปี พ.ศ. 2552	เปลี่ยนแปลง
1	อิตาเลียนไทย ดีเวล็อปเม้นท์	36,676.30	40,296.79	-8.98
2	ช. การช่าง	9,893.84	13,935.15	-2.9
3	ซีโน-ไทยเอ็นจิเนียริงแอนด์คอนสตรัคชั่น	9,361.03	12,108.39	-22.68
4	เพาเวอร์ไลน์ เอ็นจิเนียริง	7,955.16	8,053.54	-1.22
5	โตโย-ไทย คอร์ปอเรชั่น	5,258.65	10,239.99	-18.64

ที่มา : หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ฉบับที่ 2616 วันที่ 10-12 มีนาคม พ.ศ. 2554

ด้านบริษัทรับเหมาก่อสร้าง 3 อันดับแรกที่ทำรายได้สูงสุด ได้แก่ บริษัท อิตาเลียนฯ, บริษัท ช.การช่างฯ และบริษัท ซีโน-ไทยฯ ส่วนบริษัท 3 อันดับแรกของกลุ่มรับเหมาก่อสร้างที่ทำกำไรได้สูงสุด ได้แก่ บริษัท ซีโน-ไทยฯ, บริษัท คริสเตียนีฯ และ บริษัท โตโย-ไทยฯ อย่างไรก็ตามในรอบปีที่ผ่านมาหลายบริษัทจะมีผลการดำเนินงานเติบโต แต่ก็ยังพบว่ามียหลายบริษัทที่ยังขาดทุนจากการดำเนินงาน โดยในส่วนของบริษัทพัฒนาที่อยู่อาศัย พบว่ามี 5 บริษัทที่ผลการดำเนินงานขาดทุน ได้แก่ บริษัท แผ่นดินทอง พร็อพเพอร์ตี้ ดีเวล็อปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) ขาดทุนอยู่กว่า 285.72 ล้านบาท บริษัท ลิฟวิ้ง แอนด์ แคปปิตอล จำกัด (มหาชน) ขาดทุนกว่า 148 ล้านบาท บริษัท แกรนด์ คาแนล แลนด์ จำกัด (มหาชน) ขาดทุนกว่า 86.25 ล้านบาท บริษัท เอเวอร์แลนด์ จำกัด (มหาชน) ขาดทุนกว่า 39.10 ล้านบาท และบริษัท เค.ซี.พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน) ขาดทุนกว่า 8.31 ล้านบาท ส่วนบริษัทรับเหมาก่อสร้างที่ผลดำเนินงานขาดทุน ได้แก่ บริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน) ขาดทุนกว่า 319.27 ล้านบาท บริษัท สแกน โกลบอล จำกัด (มหาชน) ผลประกอบการถึงไตรมาส 3 ปี พ.ศ. 2553 ยังขาดทุนอยู่กว่า 94.72 ล้านบาท และบริษัท อีเอ็มซี จำกัด (มหาชน)

ขาดทุนกว่า 71.35 ล้านบาท น.พ.สมเชาว์ ดัฒนเทอดธรรม กรรมการผู้จัดการ บริษัท เอ็น.ซี.เอสส์ ซึ่ง จำกัด (มหาชน) กล่าวแสดงความเห็นว่า ในรอบปีที่ผ่านมาผลประกอบการส่วนใหญ่ของบริษัท ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเติบโตอย่างมากนั้น เป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจ ในปีที่ผ่านมาเอื้ออำนวยให้ธุรกิจเจริญเติบโต ประกอบกับปริมาณความต้องการที่อยู่อาศัยที่แท้จริง ยังมีอยู่มาก และต่อเนื่องมาเป็นปีที่ 2 นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 โดยปีที่ผ่านมาถือว่าธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์เติบโตสูงสุด นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา และยังคงเชื่อว่ายังจะเติบโตต่อเนื่อง ในปีนี้อีกด้วย

ในปี พ.ศ. 2554 นี้เชื่อว่าผู้ประกอบการยังคงขยายธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาพรวมของธุรกิจยังคงเติบโตต่อไปอีก 1 ปี เพราะความต้องการที่แท้จริงยังมีอยู่ แม้ว่าในปัจจุบันราคาน้ำมัน และอัตราดอกเบี้ยจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น หากเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปก็ไม่น่ามีปัญหา และเชื่อว่าทุกคนจะปรับตัวได้ ปัจจัยสำคัญประการเดียวที่จะทำให้ธุรกิจชะงัก คือปัญหาทางการเมืองที่จะมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

2.1.4 แนวโน้มการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยและราคาที่อยู่อาศัย ปี พ.ศ. 2554

คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) ของธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดประชุมครั้งที่ 99 หรือครั้งที่ 2 ประจำปี พ.ศ. 2554 แนวโน้มการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างชัดเจน หลังจากที่มีการปรับเพิ่มขึ้นมาแล้ว 4 ครั้งในการประชุม 5 ครั้งหลังสุด และอัตราดอกเบี้ยนโยบายล่าสุดอยู่ที่ระดับร้อยละ 2.25 คาดว่า ณ สิ้นปีนี้ อัตราดอกเบี้ยนโยบายจะยืนอยู่ที่ระดับไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3.00 ซึ่งจะส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ รวมถึงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สินเชื่อที่อยู่อาศัยปรับสูงขึ้นตามไปด้วยสมาคมหลักของผู้ประกอบธุรกิจพัฒนาที่อยู่อาศัย 3 สมาคม คือ สมาคมธุรกิจบ้านจัดสรร สมาคมอาคารชุดไทย และสมาคมอสังหาริมทรัพย์ไทย จะร่วมกันจัดงาน “มหกรรมบ้านและคอนโด ครั้งที่ 24” ระหว่างวันที่ 10-13 มีนาคม พ.ศ. 2554 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ มีผู้ประกอบการนำโครงการที่อยู่อาศัยทั้งประเภทแนวราบและแนวสูงประมาณ 600 โครงการมาร่วมเปิดจำหน่าย ถือเป็นงานแสดงสินค้าที่อยู่อาศัยที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย โดยปกติงานในลักษณะเช่นนี้จะสามารถสร้างยอดขายให้แก่ผู้ประกอบการรวมกันได้ประมาณ 2,500 - 3,000 ล้านบาท หรือปริมาณหน่วยขายไม่ต่ำกว่า 1,000 หน่วย ด้วยปริมาณสินค้าที่อยู่อาศัยซึ่งมีมาก อันเกิดจากการเปิดโครงการใหม่สะสมในช่วง 1 - 2 ปีก่อนหน้านี้ ประกอบกับแนวโน้ม

อัตราดอกเบี้ยที่ยังพุ่งสูงขึ้น อาจทำให้ต้นทุนการดำรงสินค้า (Holding Cost) ของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น จึงทำให้ผู้ประกอบการต้องเร่งระบายสินค้า ทั้งนี้ การเปิดจำหน่ายที่อยู่อาศัยในงานมหกรรมใหญ่ลักษณะเช่นนี้ มักมีรายการส่งเสริมการขายที่ให้มากกว่าปกติ ทั้งการให้ส่วนลด การออกค่าใช้จ่ายการโอนกรรมสิทธิ์หรือค่าใช้จ่ายจดจำนองแทนผู้ซื้อ การแถมเฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า หรือให้อัตราดอกเบี้ยที่จูงใจ ซึ่งผู้ประกอบการมักมีการเจรจาตกลงกับสถาบันการเงินที่ให้สินเชื่อไว้แล้ว ฯลฯ จึงถือเป็นโอกาสดีของผู้บริโภคที่มีความต้องการซื้อที่อยู่อาศัยจริงในการเลือกซื้อตามทำเลที่ต้องการ

แนวโน้มราคาที่อยู่อาศัยในปี พ.ศ. 2554 น่าจะมีการปรับราคาขายสูงขึ้นในช่วงประมาณกลางปีเป็นต้นไป เนื่องจากราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นมาก ส่งผลให้ต้นทุนค่าขนส่งและค่าวัสดุก่อสร้างพุ่งสูงขึ้นตามไปด้วย แต่การปรับเพิ่มราคาน่าจะทำได้ในวงจำกัด เพราะหลังสิ้นสุดงานมหกรรมแล้ว ยังมีปัจจัยการเมืองที่จะตามมาอีกระลอก จากการชุมนุมทางการเมือง การอภิปรายไม่ไว้วางใจและแนวโน้มการยุบสภาซึ่งอาจมาเร็วภายใน 1-2 เดือนข้างหน้า ขณะเดียวกัน แนวโน้มดอกเบี้ยขาขึ้น บวกกับความเข้มงวดในแง่กฎหมายสิ่งแวดล้อม อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงเพิ่มขึ้นได้ในอนาคต ทั้งในฝั่งผู้ประกอบการและผู้บริโภค จากการขาดความสามารถในการส่งมอบของผู้ประกอบการ หรือการขาดความสามารถในการชำระของผู้บริโภค ทั้งนี้ แม้พระราชบัญญัติการดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา หรือกฎหมายเอสโครว์ (Escrow Business) จะได้ถูกประกาศใช้มานานประมาณ 3 ปีแล้ว แต่ยังไม่สามารถดำเนินการใช้กับภาคที่อยู่อาศัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากกฎหมายระบุให้เป็นความสมัครใจของผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งที่ผ่านมา ยังไม่มีผู้ประกอบการรายใดประกาศว่ายินดีนำโครงการเข้าสู่กระบวนการดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญากับลูกค้าอย่างไรก็ตาม ขณะนี้เริ่มมีแนวโน้มว่าอาจมีผู้ประกอบการบางรายกำลังพิจารณานำโครงการที่อยู่อาศัยบางโครงการมานำร่องเพื่อให้เกิดการใช้กฎหมายเอสโครว์ในภาคที่อยู่อาศัยอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากสถาบันการเงินที่ประกอบธุรกิจดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา โดยในปัจจุบันมีธนาคารพาณิชย์ไทยได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจนี้แล้ว 4 ราย และธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่มีสาขาในประเทศไทยได้รับใบอนุญาตอีกประมาณ 5 ราย คาดว่าในเร็ววันนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะร่วมกันรณรงค์

ผลักดันให้เห็นเป็นรูปธรรมต่อไป โดยศูนย์ข้อมูลสังหาริมทรัพย์ยินดีร่วมให้การสนับสนุนแนวทางดังกล่าวด้วย

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับระดับการเปิดเผยข้อมูล

2.2.1 ความหมายและความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูล

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีผู้ให้ความหมาย และคำจำกัดความของการเปิดเผยข้อมูลไว้ ดังนี้

ผ่องพรรณ เจียรวิริยะพันธ์ (2542) วัตถุประสงค์ของรายงานทางการเงินก็ คือ การเสนอข้อมูล เพื่อการตัดสินใจจึงมีความจำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการเปิดเผยรายงานการเงินในขั้นต้นจะเสนอต่อผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุนอื่น เจ้าหนี้ ลูกค้า หน่วยงานของรัฐและสาธารณชน ฉะนั้นการเปิดเผยข้อมูลต้องเปิดเผยให้เพียงพอที่จะไม่ทำให้เกิดความเข้าใจผิด สถานการณ์ที่อาจนำไปสู่การตีความข้อมูลผิด ถ้าไม่เปิดเผยข้อมูล การเปิดเผยดังกล่าวแสดงไว้ในงบการเงินหรือหมายเหตุประกอบงบการเงิน หรืออาจเปิดเผยไว้ในรายงานซึ่งแยกต่างหากจากงบการเงิน การตัดสินใจว่าการเปิดเผยจะแยกข้อมูลต่างหากหรือแสดงรวมขึ้นอยู่กับพิจารณาว่ารายการมีสาระสำคัญเพียงใด การพิจารณาถึงสาระสำคัญไม่ควรพิจารณา แต่ความมีนัยสำคัญของจำนวนเงินเพียงอย่างเดียว แต่ควรพิจารณาถึงความมีนัยสำคัญในลักษณะของรายงาน

เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลปพร ศรีจันเพชร (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเปิดเผยข้อมูล หมายถึง รูปแบบการจัดรายการและข้อมูลในงบการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน คำศัพท์ที่ใช้ การแยกแยะประเภทรายการ เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดมูลค่ารายการและเหตุการณ์ทางบัญชี และนโยบายการบัญชี

เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลปพร ศรีจันเพชร (2547) งบการเงินต้องแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดของบริษัท โดยถูกต้องตามที่ควร งบการเงินจะแสดงข้อมูล โดยถูกต้องตามควรเมื่อกิจการนำมาตรฐานการบัญชีมาใช้อย่างเหมาะสมพร้อมกับการเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็น ข้อมูลที่ควรเปิดเผยในเรื่อง ข้อมูลทั่วไป รายการและเหตุการณ์ทางการบัญชีที่เกิดขึ้นในระหว่างงวดบัญชี (นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงทางบัญชี รายการพิเศษ การเปลี่ยนแปลงประมาณการข้อผิดพลาดที่สำคัญ) เหตุการณ์ภายนอก การดำเนินงานต่อเนื่อง การ

ดำเนินงานที่ยกเลิกการเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงาน และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้อง

การเปิดเผยข้อมูลมีหลายวิธี ซึ่งกิจการต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับประเภทลักษณะข้อมูลที่จะเปิดเผยและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง การเปิดเผยข้อมูลอาจทำได้ดังนี้

1. รูปแบบและการจัดเรียงลำดับรายการในงบการเงิน รายการที่มีลักษณะและหน้าที่ที่แตกต่างกันควรแยกแสดงในงบการเงิน เพื่อทำให้งบการเงินแสดงฐานะการเงิน และผลการดำเนินงาน โดยถูกต้องตามที่ควร

2. รายละเอียดและศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงบการเงินมีความสำคัญเช่นเดียวกับรูปแบบในการนำเสนอ การให้รายละเอียดที่จำเป็นจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินมีความเข้าใจในงบการเงินมากขึ้น กิจการจึงควรนำเสนอข้อมูลและให้คำอธิบายที่กระชับ ทั้งนี้เนื่องจากงบการเงินที่มีรายละเอียดมากเกินไปจะทำให้ผู้ใช้ลดความสนใจลง อย่างไรก็ตาม หากข้อมูลนั้นเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ บริษัทควรเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวอย่างละเอียด

3. การใช้ข้อความในวงเล็บ โดยปกติแล้ว ข้อมูลที่สำคัญได้แสดงไว้ในงบการเงิน หากรายการที่แสดงในงบการเงินนั้นไม่สามารถให้รายละเอียดที่เพียงพอได้ บริษัทอาจให้คำอธิบายหรือคำจำกัดความเพิ่มเติม โดยการเขียนข้อความเหล่านั้นไว้ในวงเล็บต่อจากรายการ อย่างไรก็ตาม ข้อความในวงเล็บไม่ควรยาวเกินไป หรือไม่ทำให้ข้อความอื่นในงบการเงินเสียรูปแบบไป

4. รายละเอียดประกอบหรือตารางประกอบในบางกรณี กิจการจะจัดทำงบการเงินแบบย่อเพื่อวัตถุประสงค์บางประการ กิจการจึงอาจนำเสนอรายละเอียดที่จำเป็น โดยจัดทำเป็นรายละเอียดประกอบหรือตารางประกอบ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินมีความเข้าใจในข้อมูลที่นำเสนอมากยิ่งขึ้น

5. หมายเหตุประกอบงบการเงินประกอบด้วยคำอธิบาย การวิเคราะห์รายละเอียดของจำนวนเงินที่แสดงในงบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด และงบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมทั้งข้อมูลเพิ่มเติม ข้อมูลที่มาตรฐานการบัญชีกำหนดให้เปิดเผย และการเปิดเผยข้อมูลอื่นที่จะทำให้งบการเงินแสดงข้อมูล โดยถูกต้องตามที่ควร และข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินไม่ควรขัดแย้งหรือซ้ำกับข้อมูลในงบการเงิน ได้แก่นโยบายการบัญชี การ

เปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีและการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานที่เสนอรายงาน

รายงานประจำปี บริษัทเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นในรายงานประจำปี (Annual Report) ซึ่งจัดพิมพ์เป็นรูป เล่ม และให้ข้อมูลที่สำคัญต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้ใช้ข้อมูลได้ทราบถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท ทิศทางและนโยบายการดำเนินงานในอนาคต และยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารระหว่างบริษัทกับผู้ถือหุ้นด้วย เช่น ข้อมูลสำคัญโดยสรุปของกิจการ รายงานผู้บริหาร การกำกับดูแลกิจการ รายงานของผู้สอบบัญชี งบการเงิน บทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

ศศิวิมล มีอำพล (2548) หลักการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure) อย่างเพียงพอเป็นการกำหนดว่ากิจการควรเปิดเผยข้อมูลให้ครบถ้วน ภายใต้ข้อจำกัดของความมีนัยสำคัญและต้นทุนในการจัดทำรายการ ซึ่งหลักความมีนัยสำคัญ (Materiality) เป็นการอธิบายถึงการเปิดเผยข้อมูลในเชิงตัวเลข โดยถ้าข้อมูลดังกล่าวไม่ได้ถูกแสดงหรือเปิดเผยไว้ในงบการเงินอาจจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินตัดสินใจผิดพลาด โดยความมีนัยสำคัญจะขึ้นอยู่กับขนาดของรายการ หรือขนาดของความผิดพลาดที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์เฉพาะกรณีไป ว่ารายการใดมีนัยสำคัญขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ เช่น ลักษณะธุรกิจ ขนาดธุรกิจ และผู้สอบบัญชี เป็นต้น และยังกล่าวอีกว่า มีผู้ให้หลักการเกี่ยวกับความมีนัยสำคัญหลากหลาย เช่น Pattilio ได้ให้ความเห็นว่า หลักความมีนัยสำคัญ โดยประมาณ 5 – 10% ของกำไรสุทธิ และอาจพิจารณาข้อมูลอื่นเพิ่มเติมด้วย เช่น เศรษฐกิจ การเมือง และลักษณะของกิจการ Bernstein ได้ให้ความเห็นว่า ความมีนัยสำคัญโดยประมาณ 10 – 15 % ของกำไรสุทธิ หลังภาษี (พิจารณาตามแนวคิด Size Approach) FASB ได้ให้ความเห็นว่า ความมีนัยสำคัญจะกำหนดมากกว่า 10 % ของยอดรวมในงบการเงิน ถ้า 5 – 10% จัดว่ามีนัยสำคัญหรือไม่ขึ้นอยู่ กับลักษณะของรายการ ส่วน Professor Rapport พิจารณาจากหลัก Chang Criterion Approach โดยให้ความเห็นว่า ความมีนัยสำคัญต้องเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาหรือปีก่อน อย่างไรก็ตามในการเปิดเผยข้อมูลทางการบัญชี เพื่อให้เป็นไปตามหลักการการบัญชีที่รับรองทั่วไป ควรปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบ (Substantive Over Form) ข้อมูลที่มีนัยสำคัญ และมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอาจแสดงในรูปของข้อมูลที่เป็นตัวเลข (Quantitative Information) หรือข้อมูลที่ไม่เป็นตัวเลข (Non-Quantitative Information)

คิลปพร ศรีจันเพชร และนิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ (2549) การเปิดเผยข้อมูลช่วยให้งบการเงินเข้าใจในข้อมูลที่น่าเสนอได้ดียิ่งขึ้น และป้องกันไม่ให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิด ตลอดจนทำให้งบการเงินมีลักษณะเชิงคุณภาพ ได้แก่ ความเข้าใจได้ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความเชื่อถือได้ และการเปรียบเทียบกันได้

อังครัตน์ เปรียบจริยวัฒน์ (2542) ได้กล่าวถึงความคาดหวังผู้ใช้งบการเงินทางการเงิน ดังนี้ ผู้ใช้งบการเงินมีหลายประเภท เช่น ผู้ถือหุ้น นักลงทุน ผู้ให้สินเชื่อ ผู้ใช้เหล่านี้ต้องการรายงานทางการเงินที่น่าเสนอข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจ เข้าง่าย และเชื่อถือได้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการดำเนินงานการลงทุน และการจัดหาแหล่งเงินทุนเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการ

1. ประเมินประสิทธิภาพของฝ่ายบริหาร ในการบริหารงานและดูแลรักษาทรัพย์สิน โดยข้อมูลในอดีตมีประโยชน์ต่อการประเมินประสิทธิภาพของฝ่ายบริหารและต่อการคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต

2. การคาดการณ์เปรียบเทียบและประเมินกระแสเงินสดของกิจกรรมต่างๆ ในอนาคตที่เกิดขึ้นในแง่ของจำนวน เวลา และความไม่แน่นอนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลในการประเมินความสำเร็จของฝ่ายบริหาร ในการก่อให้เกิดผลตอบแทนในอัตราที่น่าพอใจ

3. เปรียบเทียบการดำเนินธุรกิจในช่วงปัจจุบัน กับงวดก่อนๆ กับกิจการอื่น กับอุตสาหกรรม และกับสถานะเศรษฐกิจโดยรวม

โดยข้อมูลที่มีประโยชน์ควรถูกนำเสนอแก่ผู้ใช้ประเภทต่างๆ ในรูปแบบที่เหมาะสมและทันความต้องการใช้ที่แตกต่างกัน

อัญญา ชันชวิทย์ (2545) กล่าวถึงความจำเป็นของการเปิดเผยข้อมูลว่า การเปิดเผยข้อมูลเป็นกระบวนการสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของตลาดและการตัดสินใจของผู้ลงทุน เพราะในการวิเคราะห์ ประเมินและกำหนดราคาหลักทรัพย์นั้น ผู้ลงทุนต้องการข้อมูลจำนวนหนึ่ง มาก ข้อมูลที่เป็นที่พึงประสงค์ในตลาดการเงินต้องเป็นข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ทันเวลา และมีสาระสำคัญ ทั้งนี้ หากว่าข้อมูลที่นักลงทุนและผู้เกี่ยวข้องในตลาดได้รับเป็นข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือได้รับล่าช้า ย่อมทำให้เกิดปัญหาต่อการประเมินมูลค่า และส่งผลต่อการกำหนดราคาซื้อขาย

หลักทรัพย์ที่ควรจะเป็น ก่อให้เกิดความเสียหายได้ ดังนั้น การเปิดเผยข้อมูลในระดับที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อผู้ลงทุน ผู้ระดมทุน องค์กรซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแล และตลาดหลักทรัพย์เอง

แนวทางการเปิดเผยข้อมูลสำหรับบริษัทจดทะเบียน และบริษัทสมาชิก เป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้เป็นตัวแทนของการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นสาระในตลาดการเงินได้โดยระดับการเปิดเผยข้อมูลที่ถือว่าเป็นระดับที่ “เหมาะสม” นั้น สามารถนิยามได้ว่าเป็นระดับขั้นต่ำที่จะต้องเปิดเผยข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานะภาพของบริษัทที่อยู่ในตลาดทั้งที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การประกอบธุรกิจ การบริหารงาน คณะผู้บริหารแผนงานในอนาคต และที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย ผลประกอบการของธุรกิจที่แสดงในงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงิน นอกจากนี้ การเปิดเผยยังรวมถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญอันจะมีผลต่อราคาหลักทรัพย์เกี่ยวกับการตัดสินใจในการลงทุนของผู้ลงทุน หรือกระทบต่อผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ หรือการกำหนดจ่ายเงินปันผลของบริษัท เพราะข้อมูลที่เปิดเผยนี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการประเมินมูลค่าของหลักทรัพย์นั้น

การเปิดเผยข้อมูลเป็นธุรกรรมหนึ่งที่คาดหวังสำหรับบริษัทจดทะเบียน และบริษัทสมาชิก ส่งผลให้การเปิดเผยจะต้องได้รับการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และต้องทำได้ในทุกระดับ แต่การเปิดเผยข้อมูลและการตรวจสอบต้องไม่สร้างความยุ่งยากหรือเป็นภาระในการบริหารงานของบริษัทเหล่านั้นจนเกินสมควร ทั้งนี้ พยายามที่จะให้มีการเปิดเผยข้อมูลตามความเหมาะสมก็เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจและคุ้มครองผลประโยชน์ให้กับผู้ลงทุนเรื่อยไปจนถึงนำข้อมูลเหล่านั้นเผยแพร่ต่อสาธารณชน ประเด็นสำคัญนอกเหนือจากการนำส่งเอกสารครบถ้วนตามรายการที่กำหนดและตรงเวลาแล้ว คุณภาพของข้อมูลข่าวสารก็เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุนและต่อการตรวจสอบจากบุคคลภายนอก ซึ่งคุณภาพในที่นี้ หมายรวมถึง ความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารเป็นข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นจริงและมีความรวดเร็วในการกระจายคุณภาพของข้อมูลข่าวสารได้รับความสนใจเป็นพิเศษ

การเปิดเผยข้อมูลในรายงานการเงินนั้นมีทั้งที่เกี่ยวกับการเงินและไม่เกี่ยวกับการเงิน การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการเงิน ประกอบด้วยรายการที่สามารถระบุจำนวนเงินได้ เช่น รายละเอียดประกอบสินค้าคงเหลือที่แสดงไว้ในงบแสดงฐานะการเงิน โดยแสดงหมายเหตุว่าประกอบด้วยสินค้าสำเร็จรูป งานระหว่างทำ และวัตถุดิบเป็นจำนวนเงินเท่าไร ภาระผูกพัน

บางอย่างที่มีลักษณะเป็นหนี้สินทางบัญชี เช่น บริษัทเปิดเผยภาวะผูกพันตามสัญญาระยะยาวในทำนองเดียวกันบริษัทอาจตกเป็นจำเลยในคดีฟ้องร้องผู้ถือหุ้นจำเป็นต้องทราบถึงจำนวนผลเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แม้ว่าการพิจารณาคดีในชั้นศาลยังไม่มีควมคืบหน้าเพียงพอที่บริษัทจะประเมินจำนวนเงิน ที่บริษัทต้องชดเชยความเสียหายที่แท้จริงได้ก็ตาม การเปิดเผยข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเงิน ได้แก่ การบรรยายข้อเท็จจริงหรือความเห็นซึ่งมีอาจจะระบุตัวเงินได้ หรือรายการสาระสนเทศเชิงปริมาณที่มีใช้จำนวนเงิน เช่น สรุปนโยบายทางการบัญชี การเปิดเผยนโยบายการบัญชีควรเปิดเผยอย่างชัดเจนและกะทัดรัด การตัดสินใจว่าข้อมูลควรเปิดเผยและสิ่งใดไม่ควรนำมาเปิดเผยนั้น เป็นเรื่องยากสำหรับผู้บริหาร ผู้บริหารต้องใช้ดุลยพินิจว่าสิ่งใดเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน หากการเปิดเผยมากเกินไปผู้ใช้จะอยู่ในสภาพข้อมูลล้นเกินไปผู้บริหารจะต้องแสวงหาแนวทางเพื่อลดปริมาณข้อมูลที่นำมาเปิดเผย การเปิดเผยข้อมูลจึงเป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งเพราะอาจส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจได้ จึงควรนำข้อมูลมาเปิดเผยไว้ การเปิดเผยโดยการบังคับจึงควรกำหนดขึ้นเมื่อเห็นว่าข้อมูลนั้นมีความสำคัญและอาจส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินที่บริษัทจะเปิดเผยเรื่องใดมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ความต้องการของผู้ใช้งบการเงินอิทธิพลของผู้ใช้รายงานและปรัชญาทางบริหาร

การเปิดเผยข้อมูลเป็นกระบวนการสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน โดยเฉพาะผู้ลงทุนฉะนั้นข้อมูลที่พึงประสงค์ต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง ทันเวลา และมีสาระสำคัญ หากนักลงทุนได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ทันเวลา และมีสาระสำคัญอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ ดังนั้น การเปิดเผยข้อมูลในระดับที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อนักลงทุนและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยระดับการเปิดเผยข้อมูลเหมาะสม นั่นก็คือ การเปิดเผยในระดับขั้นต่ำซึ่งเป็นทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

2.2.2 ความต้องการในการเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่มขึ้น

กิจการต่างๆ เปิดเผยข้อมูลมากขึ้นดังจะเห็นได้จากข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน บางกิจการเปิดเผยข้อมูลถึง 80 หน้า และโดยเฉลี่ยแล้วจำนวนหน้าในหมายเหตุประกอบงบการเงินเพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณ 10 หน้า เนื่องจากมาตรฐานการบัญชีต่างๆ กำหนดให้กิจการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มมากขึ้น และสาเหตุที่ทำให้กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มมากขึ้น ได้แก่

2.2.2.1 ความซับซ้อนของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

ความยุ่งยากในการสรุปเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ ในรูปของรายงานการเงินมากขึ้น เนื่อง จากความซับซ้อนที่มากขึ้นของการประกอบธุรกิจ เช่น ตราสารทางการเงิน สัญญาเช่า การรวมกิจการ โครงการเงินบำนาญ การรับรู้รายได้ และภาษีเงินได้รอตัดบัญชี กิจการจึงจำเป็นต้องอธิบายรายการเหล่านี้และผลกระทบในอนาคตไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินเพิ่มขึ้น

2.2.2.2 ความต้องการข้อมูลที่รวดเร็วทันเวลา

ผู้ใช้งบการเงินต้องการข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และข้อมูลที่สามารถคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตได้ เช่น งบการเงินระหว่างกาลและการพยากรณ์ทางการเงิน

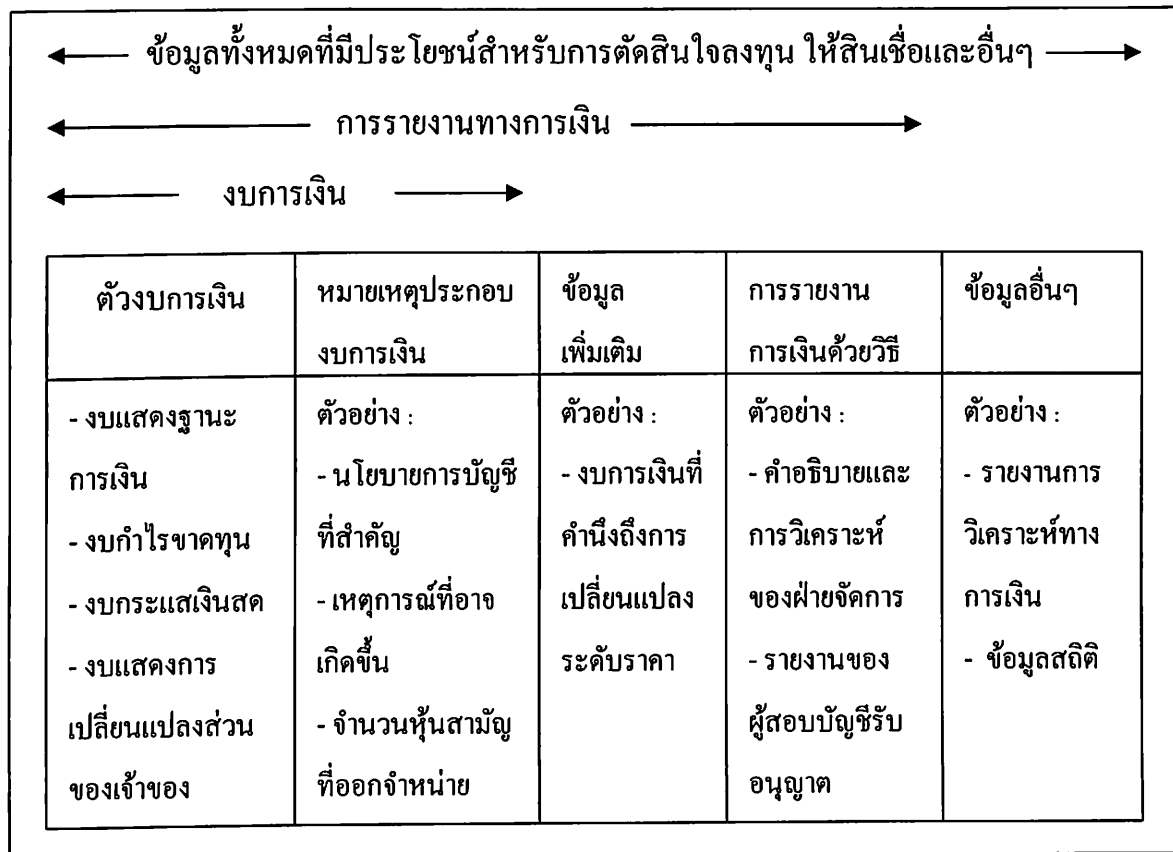
2.2.2.3 การบัญชีเป็นเครื่องมือในการควบคุมและกำกับดูแล

หน่วยงานรัฐบาลต้องการให้กิจการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น เกี่ยวกับค่าตอบแทนของผู้บริหาร มลภาวะแวดล้อม รายการของบุคคลและกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ข้อผิดพลาดและการกระทำผิดกฎหมายโดยมีนักบัญชีและผู้สอบบัญชีเป็นตัวแทนที่ช่วยในการควบคุมและกำกับดูแล

2.2.3 การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน

ข้อมูลที่มีประโยชน์บางรายการอาจจะอยู่ในงบการเงิน แต่ก็มีข้อมูลที่มีประโยชน์อีกหลายรายการที่แสดงด้วยวิธีอื่นในรายงานทางการเงิน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับผลกำไรและกระแสเงินสดแสดงในงบการเงินแล้ว แต่ผู้ใช้งบการเงินต้องนำข้อมูลเหล่านี้ไปเปรียบเทียบกับข้อมูลของกิจการอื่นที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันซึ่งข้อมูลนี้อาจหาได้จากในสิ่งพิมพ์ต่างๆ หรือทางเว็บไซต์

งบการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงินและข้อมูลเพิ่มเติมได้รับผลกระทบจากมาตรฐานการบัญชี ส่วนการเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบอื่นที่พบในรายงานประจำปีได้แก่ คำอธิบายและการวิเคราะห์ของฝ่ายจัดการไม่ได้รับผลกระทบจากมาตรฐานการบัญชี

แผนภาพที่ 2 แสดงรูปแบบต่างๆ ของข้อมูลทางการเงิน

หลักการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอ (Full Disclosure Principle) ถือว่า รายงานทางการเงิน ต้องให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้ รับค้ำกับต้นทุนที่เสียไป ในบางกรณีประโยชน์ของการเปิดเผยข้อมูลเห็น ได้ชัดเจน แต่ต้นทุน การเปิดเผยข้อมูลไม่สามารถกำหนดได้ ในบางกรณีต้นทุนในการเปิดเผยข้อมูลกำหนดได้ แต่ไม่ สามารถกำหนดประโยชน์ที่ได้รับการเปิดเผยข้อมูล นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลที่มีรายละเอียดมาก เกินไปอาจทำให้ผู้ใช้งบการเงินต้องใช้เวลามากในการทำความเข้าใจต่อข้อมูลที่ ได้รับหรืออาจจะไม่ เข้าใจข้อมูลนั้นเนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลที่มากเกินไป (Information Overload) ทำให้ลด ความสำคัญของข้อมูลที่นำเสนอกลงไป

2.2.3.1 รายละเอียดที่ควรเปิดเผยในบทรายงาน

แนวทางปฏิบัติแต่ละองค์กรมีรายละเอียดที่ควรเปิดเผยในรายงานของฝ่าย บริหารที่คล้ายคลึงกัน คือผู้บริหารของบริษัทควรรายงานและวิเคราะห์สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบัน และเหตุการณ์ที่สำคัญรวมถึงแนวโน้มต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต สำหรับ

งานวิจัยนี้จะพิจารณารายละเอียดที่ควรเปิดเผยตามแนวทางการปฏิบัติของการเปิดเผยข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เนื่องจาก ก.ล.ต. กำกับดูแลเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน พร้อมทั้งตรวจสอบเกี่ยวกับความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลเพื่อให้การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนอยู่ในระดับที่ทัดเทียมกับสากลได้ โดยรายละเอียดที่ควรเปิดเผยมีดังต่อไปนี้

2.2.3.2 แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1)

ในการเปิดเผยข้อมูลตามแบบ 56-1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของบริษัทที่สำคัญต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุน ซึ่งปัจจุบัน ผู้ลงทุนสามารถศึกษาข้อมูลในแบบ 56-1 ได้สะดวกขึ้น โดยดูได้จาก Website ของสำนักงาน หรือตลาดหลักทรัพย์ฯ ดังนั้น บริษัทจึงควรใช้การเปิดเผยข้อมูลที่ดีในแบบ 56-1 เป็นปัจจัยหนึ่งในการสร้างความน่าสนใจลงทุนในกิจการด้วย

แบบ 56-1 ที่ดีไม่จำเป็นต้องยาวหรือมีรายละเอียดมาก แต่ควรมีข้อมูลกระชับ ตรงประเด็น และให้ข้อมูลสำคัญครบถ้วนและถูกต้อง การมีรายละเอียดมากเกินไปจนความจำเป็น นอกจากจะเป็นภาระกับบริษัทในการจัดทำแล้ว ยังทำให้ข้อมูลที่สำคัญขาดความน่าสนใจลงไปด้วย โดยสำนักงานขอชักชวนความเข้าใจเพิ่มเติมในบางหัวข้อ ดังนี้

ปัจจัยความเสี่ยง

วัตถุประสงค์สำคัญของหัวข้อนี้ คือ เพื่อให้ผู้ลงทุนได้รับทราบความเสี่ยงในการลงทุนที่สำคัญ และขณะเดียวกันก็ช่วยให้บริษัทสามารถใช้คุ้มครองตัวเองจากการถูกฟ้องร้องหรือเรียกร้องจากผู้ลงทุน หากผลการดำเนินงานของบริษัทไม่เป็นไปตามที่คาดหมายไว้ด้วย ดังนั้น บริษัทจึงควรเปิดเผยปัจจัยความเสี่ยง ที่สำคัญให้ครบถ้วนชัดเจน

ในการเลือกรื่องที่จะนำมาเปิดเผยเป็นปัจจัยความเสี่ยง บริษัทไม่จำเป็นต้องเปิดเผย ความเสี่ยงที่เกิดจากการประกอบธุรกิจทั่วไป เช่น ในกรณีทั่วไป บริษัทไม่จำเป็นต้องระบุปัจจัยความเสี่ยง ในเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่อาจมีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมและอาจมีผลกระทบต่อธุรกิจของบริษัทอีกทอดหนึ่ง แต่หากบริษัทอยู่ในธุรกิจที่ต้องพึ่งพิงกับการเมืองมากกว่าปกติ (เช่น การจัดให้ได้มาซึ่งสัญญาทางธุรกิจ ต้องพึ่งพิงกับความสัมพันธ์กับบุคคลในการเมือง) บริษัทก็ต้องเปิดเผยปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยความเสี่ยงด้วย ในการเปิดเผยปัจจัยความเสี่ยงแต่ละหัวข้อ ขอให้บริษัทอธิบายให้ชัดเจนด้วยว่า บริษัทมีความเสี่ยงจากปัจจัยดังกล่าว

อย่างไร และหากความเสี่ยงนั้นเกิดขึ้น จะมีผลกระทบต่อบริษัทอย่างไร (หากประเมินได้ก็ควรระบุผลกระทบเป็นตัวเลขด้วย เช่น หากราคากระดาษเพิ่มขึ้น 10% อาจทำให้กำไรของธุรกิจสิ่งพิมพ์ของบริษัทลดลง 30% เนื่องจากบริษัทไม่สามารถเพิ่มราคาจำหน่ายสินค้าตามต้นทุนที่เพิ่มขึ้นได้ เป็นต้น) มีปัจจัยใดบ้างที่จะทำให้ความเสี่ยงนั้นกลายเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ถ้าประเมินได้ก็ควรระบุด้วยว่า มีโอกาสมากน้อยเพียงไรที่เหตุการณ์ดังกล่าวจะเกิดขึ้น และบริษัทมีมาตรการบริหารความเสี่ยงในเรื่องดังกล่าว อย่างไร หรือไม่ (ดูตัวอย่างเพิ่มเติมได้ในคู่มือการจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์)

รายการระหว่างกัน

ที่ผ่านมา สำนักงานพบว่า มีบริษัทจำนวนมากที่ยังเข้าใจการเปิดเผยข้อมูลในหัวข้อนี้ ไม่ถูกต้องนัก จึงขอชักชวนความเข้าใจ ดังนี้

1. การทำรายการกับบุคคลที่ต้องเปิดเผย มีหลายกรณีที่บริษัทเปิดเผยการทำรายการกับบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วมด้วย สำนักงานขอเรียนว่าตามประกาศ กจ. 40/2540 บริษัทต้องเปิดเผยเฉพาะการทำรายการกับบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งตามนิยามของประกาศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งโดยหลักๆ คือ ผู้ถือหุ้นใหญ่ กรรมการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว แต่ไม่รวมบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วม เว้นแต่บริษัทดังกล่าวจะมีผู้ถือหุ้นใหญ่ กรรมการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องถือหุ้นอยู่ด้วยเกินกว่า 5%

2. สารระสำคัญที่ต้องเปิดเผยโดยทั่วไปบริษัทสามารถอ้างอิงข้อมูลที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินได้ แต่ถ้าบริษัทยังไม่ได้เปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินให้ครบถ้วน ตามหัวข้อที่กำหนดในแบบ 56-1 ท้ายประกาศ กจ. 40/2540 บริษัทก็ต้องอธิบายเพิ่มเติมในแบบ 56-1 ด้วย โดยเฉพาะ คำอธิบายในเรื่องความจำเป็นและความสมเหตุสมผลของการทำรายการ และรายการดังกล่าวเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัทหรือไม่ ใดๆ ความเห็นของกรรมการอิสระหรือกรรมการตรวจสอบมาตรการหรือขั้นตอนการทำรายการเพื่อให้ผู้ถือหุ้นมั่นใจว่าได้มีการตรวจสอบว่า รายการดังกล่าวเป็นธรรมจริง ตลอดจนนโยบายการทำรายการในอนาคต เป็นต้น อนึ่ง หากบริษัทท่านมีโครงสร้างการถือหุ้นในบริษัทย่อยและบริษัทร่วม โดยมีบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งถือหุ้นรวมกันเกินกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียง

ของบริษัทดังกล่าว บริษัทก็ควรอธิบายเหตุผลของการให้บุคคลดังกล่าวถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว แทนการถือหุ้นโดยตรงของบริษัทท่านเพิ่มเติมด้วย

3. การวิเคราะห์ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน (MD&A) ในการวิเคราะห์ฐานะการเงิน และผลการดำเนินงาน บริษัทควรอธิบายในเชิงวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้ลงทุนทราบถึงสาเหตุของการเพิ่มขึ้นหรือลดลง รวมทั้งแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ใช่เป็นการนำตัวเลขในงบการเงินมาอธิบายเป็นตัวอักษรเท่านั้น และหากบริษัทมีการประกอบธุรกิจหลายสายผลิตภัณฑ์ ก็ควรอธิบายให้ผู้ลงทุนเห็นภาพรวมผลการดำเนินงานของแต่ละสาย หรืออธิบายได้ว่าผลการดำเนินงานที่เปลี่ยนแปลงไปของบริษัทเกิดจากธุรกิจในส่วนใด ทั้งนี้ ประเด็นสำคัญที่ควรยกขึ้นอธิบายในหัวข้อนี้ ส่วนมากก็คือประเด็นเดียวกับที่บริษัทมักจะต้องตอบคำถามจากนักวิเคราะห์ ผู้บริหารกองทุน หรือเจ้าหน้าที่สินเชื่อของธนาคารนั่นเอง ในการวิเคราะห์ บริษัทควรแยกตามหัวข้อที่สำคัญ เช่น ผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน สภาพคล่อง และปัจจัยหรืออิทธิพลที่มีผลต่อการดำเนินงานหรือฐานะการเงินในอนาคต เป็นต้น โดยในแต่ละหัวข้อก็ควรวิเคราะห์ถึงส่วนประกอบที่สำคัญ เช่น หัวข้อฐานะการเงินบริษัทก็ควรอธิบายภาพรวม ส่วน ประกอบและการเปลี่ยนแปลงของรายการที่สำคัญทั้งในส่วนทรัพย์สินหนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น คุณภาพของสินทรัพย์ สภาพคล่อง สัดส่วนของอัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

และด้วยสำนักงานพบว่ารายงานประจำปี (แบบ 56-2) ของบริษัทจดทะเบียนหลายบริษัทยังเปิดเผยข้อมูลไม่ถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจนตามแบบที่สำนักงานได้กำหนดไว้ สำนักงานจึงขอชักชวนความเข้าใจในหัวข้อสำคัญดังต่อไปนี้ ที่บริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่มักเปิดเผยข้อมูลไม่ครบถ้วน เพื่อนำไปปรับปรุงในการจัดทำแบบ 56-2 ในปีต่อ ๆ ไป

แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีมีข้อมูลขั้นต่ำตามที่กำหนดและเป็นข้อมูลพื้นฐานของบริษัท ซึ่งมีความสำคัญต่อผู้ลงทุนในการตัดสินใจที่จะลงทุนในบริษัทต่างๆ ได้แก่

1. ข้อมูลสรุปของบริษัทและภาพการดำเนินธุรกิจของบริษัท
2. ปัจจัยเสี่ยง
3. ลักษณะการประกอบธุรกิจ
4. การประกอบธุรกิจและสายการผลิตภัณฑ์หรือกลุ่มธุรกิจ

5. การวิจัยและพัฒนา
6. ทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ
7. โครงการในอนาคต
8. ข้อพิพาทของกฎหมายเฉพาะคดีที่ยังไม่สิ้นสุดและยังไม่ได้เป็นคดีที่เกิดขึ้น

จากการดำเนินงานปกติ

9. โครงสร้างเงินลงทุน
10. การจัดการของประเทศ
11. การควบคุมภายใน
12. รายการระหว่างกัน
13. ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน ฯลฯ

บริษัทที่จดทะเบียนควรแสดงรายการข้อมูลที่สำคัญอย่างครบถ้วน ถูกต้องและตรงประเด็น เพราะแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี ทำให้บริษัทเป็นที่สนใจในการลงทุนมากยิ่งขึ้น แต่ไม่จำเป็นต้องแสดงรายละเอียดมากเกินไป นอกจากนี้บริษัทควรที่ส่งให้ตรงเวลา โดยกำหนดให้ส่งภายใน 3 เดือนนับตั้งแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

2.2.3.3 แบบแสดงรายงานประจำปี (แบบ 56-2)

ปัจจัยความเสี่ยง

จากการตรวจแบบ 56-2 พบว่า บริษัทจดทะเบียนหลายแห่งยังเปิดเผยความเสี่ยงไม่ครบถ้วน เปิดเผยลักษณะความเสี่ยงไม่ละเอียดพอที่ผู้ลงทุนจะวิเคราะห์ผลกระทบได้ หรือเปิดเผยในเรื่องที่เป็นความเสี่ยงทั่วไปทางธุรกิจ โดยไม่ได้เปิดเผยความเสี่ยงที่กระทบกับบริษัทเป็นการเฉพาะ สำนักงานจึงขอเรียนว่าการเปิดเผยความเสี่ยงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ลงทุนได้รับทราบถึงความเสี่ยงของกิจการเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์การลงทุนในกิจการซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญมากเนื่องจากเป็นปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ ทั้งนี้ ผู้ลงทุนแต่ละรายมีความสามารถในการรับความเสี่ยงที่ไม่เท่ากัน ดังนั้น การเปิดเผยข้อมูลจะต้องถูกต้อง ครบถ้วน และชัดเจน โดยข้อมูลปัจจัยความเสี่ยงควรอธิบายอย่างน้อยเกี่ยวกับลักษณะของความเสี่ยง มูลค่าและปริมาณของรายการที่จะทำให้เกิดความเสี่ยง ผลกระทบต่อบริษัท ทั้งนี้ หากบริษัทมีวิธีการบริหารความเสี่ยงของกิจการก็สามารถอธิบายได้

กรณีต่อไปนี้เป็นตัวอย่งการเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงที่เพียงพอ

1. ความเสี่ยงเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ
2. ความเสี่ยงด้านการเงิน
3. ความเสี่ยงด้านกฎหมาย

โครงสร้างการถือหุ้นและการจัดการ

1. ในการเปิดเผยรายชื่อกลุ่มผู้ถือหุ้นที่ถือหุ้นสูงสุด 10 รายแรกนั้น ตามข้อกำหนด บริษัทจะต้องตรวจสอบความสัมพันธ์ของผู้ถือหุ้นว่าอยู่ภายใต้ผู้มีอำนาจควบคุมเดียวกันหรือไม่ เพื่อนำมาเปิดเผยรวมกันในลักษณะของกลุ่มผู้ถือหุ้นตามลำดับดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ บริษัทจะต้องเปิดเผยกลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่โดยพฤติการณ์มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการจัดการ โดยเฉพาะผู้ถือหุ้นที่มีการจัดส่งตัวแทนเข้าร่วมในการบริหารจัดการ ทั้งนี้ หากผู้ถือหุ้นดังกล่าวมีชื่อเป็นบริษัทนิติบุคคล หรือ Nominee Account บริษัทจะต้องตรวจสอบ Ultimate Shareholder ที่แท้จริงของบุคคลดังกล่าวและเปิดเผยชื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหลักที่เป็นผู้ถือหุ้นที่แท้จริงด้วย เว้นแต่จะมีเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจทราบผู้ถือหุ้นที่แท้จริงได้

2. ในการระบุนโยบายหน้าที่ของกรรมการแต่ละชุด โดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารและประธานเจ้าหน้าที่บริหารควรระบุให้ชัดเจนถึงอำนาจอนุมัติ เช่น ลักษณะรายการที่ได้รับมอบอำนาจ และวงเงินที่สามารถอนุมัติของแต่ละรายการด้วย

3. ในการสรุปความเห็น คณะกรรมการบริษัทเกี่ยวกับระบบควบคุมภายในของบริษัท ให้อธิบายว่าระบบควบคุมภายในของบริษัทและระบบควบคุมดูแลการบริหารงานของบริษัทย่อยมีความเหมาะสมเพียงพอแล้วหรือไม่ อย่างไร นอกจากนี้ หากผู้สอบบัญชีและคณะกรรมการตรวจสอบมีข้อสังเกตเกี่ยวกับระบบควบคุมภายใน ให้ระบุและอธิบายด้วยว่าบริษัทได้ดำเนินการแก้ไขแล้วหรือไม่ อย่างไร

รายการระหว่างกัน

การเปิดเผยรายการระหว่างกันมีเจตนารมณ์ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำรายการระหว่างบริษัทกับบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และเพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่าการทำรายการเหล่านี้เป็นธรรม มีความสมเหตุสมผล และเป็นประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้น ดังนั้น ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการทำรายการระหว่างกันอย่างน้อยควรจะครอบคลุมในประเด็น ดังนี้

1. ชื่อและความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความขัดแย้ง
2. ลักษณะและปริมาณรายการระหว่างปี (รวมทั้งรายการคงค้าง) เช่น มูลค่า การซื้อ/ขายสินค้าและบริการ การกู้ยืมเงิน/ให้กู้ยืมเงิน การค้าประกัน การเช่าอาคาร การเช่าเครื่องจักร รวมทั้งให้อธิบายถึงความต่อเนื่องของรายการด้วยว่ารายการดังกล่าวเป็นรายการที่กระทำอย่างต่อเนื่องหรือกระทำตามความเป็นไปครั้งคราว

3. เหตุผลในการทำรายการควรอธิบายว่าเหตุใดจึงต้องทำรายการดังกล่าวกับบุคคลที่อาจมีความขัดแย้ง และทำแล้วมีประโยชน์กับผู้ถือหุ้นอย่างไร และมีนโยบายการกำหนดราคาและเงื่อนไขการค้าระหว่างกันอย่างไร มีความเป็นธรรมและสมเหตุสมผลอย่างไร

4. มาตรการในการกำกับดูแล คณะกรรมการตรวจสอบได้ตรวจสอบรายการแล้วหรือไม่ว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้นอย่างไร และมีความเห็นอย่างไรทั้งนี้ ที่ผ่านมาบริษัทจดทะเบียนบางบริษัทไม่เปิดเผยข้อมูลในส่วนนี้ โดยอ้างอิงให้ไปดูรายละเอียดในหมายเหตุประกอบงบการเงินเท่านั้น ซึ่งข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินจะมีข้อมูลโดยสรุปที่ไม่มีรายละเอียดของรายการและไม่มี การอธิบายความจำเป็นและความสมเหตุสมผลของรายการและมาตรการการอนุมัติรายการระหว่างกัน จึงทำให้การเปิดเผยข้อมูลมีรายละเอียดไม่ครบถ้วน นอกจากนี้ ในการเปิดเผยนโยบายการกำหนดราคานั้นมักจะมีการเปิดเผยที่ไม่ชัดเจน เช่น เปิดเผยว่าราคาเป็นไปตามธุรกิจปกติ หรือเป็นราคาที่ตกลงร่วมกัน ซึ่งการเปิดเผยที่ถูกต้องบริษัทจะต้องอธิบายว่าราคา ดังกล่าวเป็นราคาเดียวกับการทำรายการกับบุคคลภายนอกหรือเป็นไปตามราคาตลาด หากไม่ใช่ ควรอธิบายว่ามีหลักเกณฑ์การกำหนดราคาที่มีความเป็นธรรมและสมเหตุสมผล

2.2.3.4 คำอธิบายและการวิเคราะห์ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน

เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารทำความเข้าใจกับ ผู้ลงทุนเกี่ยวกับผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาของบริษัท ผู้บริหารจึงควรใช้ช่องทางดังกล่าวในการอธิบายถึงผลประกอบการหรือเหตุการณ์สำคัญที่บริษัทได้ประสบในระหว่างปี ดังนั้น ในการอธิบายหัวข้อดังกล่าวบริษัท จึงควรเปิดเผยและวิเคราะห์ฐานะของบริษัทให้ชัดเจนถึงประเด็นต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของบริษัท โดยวิเคราะห์ถึงรายได้ ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร กำไร (กำไรขั้นต้น กำไรจากการดำเนินงาน กำไรสุทธิ) อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น โดยต้องไม่เป็นการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวเลขแต่เพียงอย่างเดียว

แต่ต้องวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงตัวเลขที่สำคัญ และควรวิเคราะห์ในเชิงเปรียบเทียบให้ชัดเจนด้วย เช่น หากบริษัทมีรายได้เพิ่มขึ้นมาก ก็ควรวิเคราะห์ด้วยว่าเกิดจากเหตุใด เช่น เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงในด้านราคาขายหรือปริมาณการขาย

2. วิเคราะห์ฐานะการเงินของบริษัท โดยให้วิเคราะห์

สินทรัพย์

- วิเคราะห์ส่วนประกอบของสินทรัพย์ที่สำคัญและสาเหตุการเปลี่ยนแปลง
- วิเคราะห์คุณภาพของสินทรัพย์ เช่น การด้อยค่าของสินทรัพย์ การตั้งสำรองค่าเผื่อของการลดลงของเงินลงทุนกรณีบริษัทมีเงินลงทุนในบริษัทที่มีปัญหาการดำเนินงาน วิเคราะห์อายุลูกหนี้ และการตั้งสำรองค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญรวมทั้งความคืบหน้าในการติดตามหนี้ ในกรณีที่มีลูกหนี้ค้างชำระเกินกำหนดเวลา

หนี้สินและแหล่งที่มาของเงินทุน

- ความเหมาะสมของโครงสร้างเงินทุน อาจวิเคราะห์ D/E ว่าอยู่ในระดับเหมาะสมหรือไม่ โดยเปรียบเทียบกับกิจการอื่นในอุตสาหกรรมและหากโครงสร้างเงินทุนมีการเปลี่ยนแปลงให้อธิบายสาเหตุและผลกระทบด้วย
- ส่วนของผู้ถือหุ้น อธิบายสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น เช่น ส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นเนื่องจากการขายหุ้นเพิ่มทุน และผลกระทบต่ออัตรากำไรต่อหุ้นในลักษณะ Fully Diluted
- หนี้สิน ให้แสดงรายละเอียดการกู้ยืมเงิน เช่น ลักษณะและประเภทของเงินกู้ยืม มูลค่าการกู้ยืม อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาครบกำหนด หลักประกัน เงื่อนไขที่มีผลต่อการกู้ยืม และความสามารถในการชำระหนี้ของบริษัท

สภาพคล่อง

- วิเคราะห์กระแสเงินสดจากกิจกรรมต่าง ๆ โดยวิเคราะห์รายการสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้ หากกระแสเงินสดจากการดำเนินงานติดลบหรือมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ ให้วิเคราะห์ถึงสาเหตุโดยละเอียดด้วย
- วิเคราะห์อัตราส่วนสภาพคล่องที่สำคัญ เช่น Current Ratio, Quick Ratio ทั้งนี้ การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวนอกจากจะจำเป็นอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุนแล้ว ยังเป็นส่วน

สำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่บริษัทท่านในทัศนคติของผู้ลงทุนและตลาดทุนของประเทศ โดยรวม สำนักงานจึงใคร่ขอความร่วมมือจากบริษัทท่านในการเปิดเผยข้อมูลให้ถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน อย่างน้อยให้เป็นไปตามแนวทางที่ได้ระบุตามที่กล่าวมาข้างต้น

2.2.4 ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน

ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน (Qualitative Characteristics of Financial Statement) หมายถึง คุณลักษณะที่ทำให้ข้อมูลในงบการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน การนำลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงินมาใช้จะช่วยให้งบการเงินมีความถูกต้องตามควร (True and Fair View)

ลักษณะเชิงคุณภาพหลักของงบการเงินประกอบด้วย 4 ประการ ดังนี้

1. ความเข้าใจได้ (Understandability) หมายถึง ข้อมูลในงบการเงินที่ผู้ใช้งบการเงินต้องสามารถเข้าใจได้ทันทีเมื่อใช้ข้อมูลนั้น โดยสมมติว่าผู้ใช้งบการเงินมีความรู้ตามควรเกี่ยวกับธุรกิจ กิจกรรมเชิงเศรษฐกิจและการบัญชี รวมทั้งมีความตั้งใจตามควรที่จะศึกษาข้อมูลในงบการเงิน อย่างไรก็ตามไม่ควรละเว้นที่จะแสดงข้อมูลที่มีความซับซ้อนในงบการเงิน หากข้อมูลนั้นเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

2. ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) หมายถึง ข้อมูลจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจเมื่อเข้าเงื่อนไข 2 ข้อ ดังนี้

- เป็นข้อมูลที่ช่วยผู้ใช้งบการเงินประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตได้

- เป็นข้อมูลที่ช่วยยืนยัน หรือชี้ข้อผิดพลาดของผลการประเมินที่ผ่านมาในอดีตของผู้ใช้งบการเงินได้ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเป็นลักษณะเชิงคุณภาพหลัก โดยความมีนัยสำคัญ (Materiality) เป็นคุณลักษณะรอง

ความมีนัยสำคัญ (Materiality) หมายถึง ข้อมูลหรือรายการทางบัญชี ซึ่งหากผู้ใช้งบการเงินไม่ได้รับทราบข้อมูลนั้น อาจทำให้ตัดสินใจผิดพลาดไปจากกรณีที่ได้รับทราบข้อมูลนั้นก่อนหรือขณะที่ตัดสินใจ การพิจารณาว่าข้อมูลมีนัยสำคัญหรือไม่ต้องใช้ผลกระทบที่มีต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจเป็นเกณฑ์การพิจารณา กล่าวคือ หากงบการเงินไม่ได้แสดงข้อมูล หรือแสดง

ข้อมูลผิดพลาดจะส่งผลกระทบต่อตรงต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้การเงิน กรณีนี้ถือ
ว่าข้อมูลนั้นมีนัยสำคัญ

3. ความเชื่อถือได้ (Reliability) หมายถึง ข้อมูลในงบการเงินจะเชื่อถือได้ เมื่อทำ
ให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเชื่อถือได้ว่าข้อมูลนั้นเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของข้อมูลที่ต้องการให้แสดง
โดยข้อมูลนั้นต้องปราศจากความผิดพลาด และความลำเอียงที่มีนัยสำคัญ ความเชื่อถือได้เป็น
คุณลักษณะหลักที่ประกอบด้วยคุณลักษณะรอง 5 ประการ ดังนี้

3.1 การเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (Faithful Representation) หมายถึง
ข้อมูลที่แสดงในงบการเงินต้องเป็นข้อมูลที่แสดงรายการ และเหตุการณ์ทางบัญชีได้ตรงกับความเป็นจริง
ดังนั้นการแสดงสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้นในงบแสดงฐานะการเงินจะแสดง
เฉพาะรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่เข้าเกณฑ์การรับรู้รายการ ณ วันที่เสนอรายงานเท่านั้น

3.2 เนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบ (Substance Over Form) หมายถึง ข้อมูลทาง
บัญชีต้องบันทึกและแสดงตามเนื้อหาของรายการและความเป็นจริงเชิงเศรษฐกิจ โดยมีได้มุ่งเน้น
รูปแบบทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว ซึ่งเนื้อหาของรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีอาจไม่ตรงกับ
รูปแบบทางกฎหมาย เช่น บริษัทย่อยที่บริษัทใหญ่ถือหุ้นมากกว่า 50% เมื่อทำนิติกรรมจะแยกจาก
กันตามกฎหมาย แต่เมื่อจัดทำงบการเงินรวมในทางบัญชีจะถือว่าบริษัทย่อยนั้นเป็นหน่วยธุรกิจ
เดียวกัน เป็นต้น

3.3 ความเป็นกลาง (Neutrality) หมายถึง ข้อมูลที่แสดงในงบการเงินต้อง
ตรงกับความเป็นจริง โดยปราศจากความลำเอียงและเจตนาที่จะทำให้ผู้ใช้งบการเงินตัดสินใจตาม
กิจการที่ต้องการ

3.4 ความระมัดระวัง (Conservatism or Prudence) หมายถึง การรับรู้และ
การวัดมูลค่ารายการทางบัญชีบางรายการจำเป็นต้องประมาณการ โดยใช้หลักความเป็นไปได้มากที่สุด
และคำนึงถึงความเสี่ยงที่มีอยู่ของธุรกิจ เพื่อมิให้สินทรัพย์หรือรายได้แสดงจำนวนสูงเกินไป
และหนี้สินหรือค่าใช้จ่ายแสดงจำนวนต่ำเกินไป อย่างไรก็ตามการใช้หลักความระมัดระวังมิได้
อนุญาตให้กิจการตั้งสำรองลับหรือค่าเผื่อไว้สูงเกินไป การแสดงสินทรัพย์หรือรายได้ต่ำเกินไป
หรือแสดงค่าใช้จ่ายสูงเกินไปโดยเจตนาทำให้งบการเงินขาดความน่าเชื่อถือและขาดความเป็นกลาง

3.5 ความครบถ้วน (Completeness) หมายถึง ข้อมูลที่มีนัยสำคัญและมีต้นทุนในการจัดทำไม่สูงไปกว่าประโยชน์ที่ได้รับ ข้อมูลนั้นต้องจัดแสดงไว้ในงบการเงินให้ครบถ้วน

4. การเปรียบเทียบกันได้ (Comparability) หมายถึง การเปรียบเทียบข้อมูลในงบการเงินของกิจการเดียวกันในรอบระยะเวลาบัญชีที่ต่างกันหรือเปรียบเทียบกับข้อมูลในงบการเงินของกิจการอื่นในรอบระยะเวลาบัญชีเดียวกันได้ เพื่อหาสาเหตุความแตกต่างหรือความคล้ายคลึงกันของข้อมูล ซึ่งข้อมูลในงบการเงินจะเปรียบเทียบกันได้ต้องมีลักษณะดังนี้

- ใช้หลักความสม่ำเสมอในการปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับรายการหรือเหตุการณ์เดียวกันในทุกกรอบระยะเวลาบัญชี

- ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีและเปิดเผยนโยบายการบัญชีที่ใช้อย่างชัดเจน

2.2.5 ประโยชน์ของการเปิดเผยข้อมูล

1. ประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูล

เมื่อคณะกรรมการผู้บริหารของบริษัทเปิดเผยข้อมูลอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอต่อการตัดสินใจในการลงทุน จะทำให้ผู้ใช้ข้อมูลมีข้อมูลที่เท่าเทียมกันมากขึ้นในการประเมินผลการดำเนินงานของบริษัท และช่วยลดต้นทุนในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัท นอกจากนี้ยังเป็นการลดความเสี่ยงจากการประมาณการผลการดำเนินงานของบริษัทผิดพลาด เพราะมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่ดี ทำให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถพยากรณ์ผลการดำเนินงานได้อย่างถูกต้องและแม่นยำมากขึ้น และสามารถตัดสินใจในการลงทุนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

การเปิดเผยข้อมูลอย่างมีคุณภาพ ทั้งในเชิงปริมาณ ความน่าเชื่อถือ และความทันเวลาของข้อมูลไม่ว่าจะอยู่ในรูปของรายงานประจำปี รายงานรายไตรมาสหรือข้อมูลเผยแพร่อื่นๆ ของนักวิเคราะห์ ย่อมเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนและนักวิเคราะห์การเงินทั้งสิ้น เมื่อบริษัทเปิดเผยข้อมูลได้อย่างมีคุณภาพสูงขึ้นครอบคลุมถึงปริมาณความน่าเชื่อถือ และความทันเวลาของข้อมูลจะทำให้

1.1 นักวิเคราะห์การเงินสนใจที่จะทำการวิเคราะห์เพื่อเสนอรายงานการวิเคราะห์ต่อนักลงทุนจำนวนเพิ่มขึ้น

1.2 ผลการดำเนินงานของบริษัทซึ่งพยากรณ์โดยนักวิเคราะห์การเงินมีความถูกต้องมากขึ้นและมีความแตกต่างน้อยลงระหว่างนักวิเคราะห์ด้วยกัน

1.3 ผลการดำเนินงานที่พยากรณ์จะมีการปรับเปลี่ยนน้อยลง

เมื่อบริษัทเปิดเผยข้อมูลได้อย่างมีคุณภาพสูงขึ้น นักวิเคราะห์การเงินมีความจำเป็นน้อยลงที่ต้องจัดหาข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ซึ่งข้อมูลจากแหล่งอื่นย่อมต้องมีต้นทุนเกิดขึ้น ดังนั้นนักวิเคราะห์จึงสามารถประหยัดต้นทุนในการหาแหล่งข้อมูลจากแหล่งอื่นได้ เมื่อมีข้อมูลที่เชื่อถือได้มากขึ้น เป็นการช่วยลดความเสี่ยงที่นักวิเคราะห์ได้พยากรณ์ผลการดำเนินงานจากการประมาณการ (Estimation Risk) ทำให้นักวิเคราะห์พยากรณ์ผลการดำเนินงานของบริษัทได้อย่างแม่นยำมากขึ้น ส่งผลให้นักลงทุนสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนอย่างเหมาะสมมากขึ้น โดยอาศัยรายงานของนักวิเคราะห์การเงิน

2. ประโยชน์ต่อบริษัทผู้จัดทำกรเปิดเผยข้อมูล

บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลที่ดีและมีการดำเนินกิจการที่มีความโปร่งใสจะทำให้บริษัทมีภาพพจน์ที่ดีในสายตาผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ผู้ถือหุ้น ลูกค้า เจ้าหนี้ นักวิเคราะห์ประชาชนทั่วไป เป็นต้น รวมทั้งได้รับการยอมรับและความเชื่อมั่นจากผู้ลงทุน ส่งผลทำให้ผู้ลงทุนมีความสนใจที่จะลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทมากยิ่งขึ้น ทำให้ราคาของหลักทรัพย์สูงขึ้นซึ่งเป็นการลดต้นทุนของบริษัทและเมื่อมีนักลงทุนมาลงทุนเพิ่มขึ้นจะทำให้บริษัทมีการขยายตัวมากขึ้น

จากการศึกษาของ Botosan (2006) ซึ่งได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีกับต้นทุนของทุน โดยจะวัดจำนวนของการเปิดเผยข้อมูลด้วยความสมัครใจของบริษัทที่ทำการผลิตจำนวน 122 บริษัท ในปี ค.ศ. 2004 พบว่า เมื่อบริษัทที่มีนักวิเคราะห์จำนวนน้อยยังมีการเปิดเผยข้อมูลมากก็จะทำให้ต้นทุนของทุนยิ่งลดลง แต่ถ้าเป็นบริษัทที่มีนักวิเคราะห์จำนวนมากจะไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลกับต้นทุนของทุน

จากการศึกษาของ Botosan และ Plumlee (2008) ซึ่งได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนของทุน ระดับการเปิดเผยข้อมูลของรายงานประจำปี และการเปิดเผยที่มั่นคงเวลาและกิจกรรมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ลงทุน พบว่า ต้นทุนของทุนจะทำให้การเปิดเผยข้อมูลในรายงาน

ประจำปีลดลง แต่จะทำให้การเปิดเผยข้อมูลทันเวลามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนของทุนกับระดับของกิจกรรมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ลงทุน

Bloomfield และ Wilks (2005) ได้ศึกษาพฤติกรรมของนักลงทุนกับตลาดทุนที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล ผลการศึกษาของ Bloomfield และ Wilks พบว่า หากบริษัทมีการเปิดเผยที่มีคุณภาพดีจะส่งผลให้นักลงทุนยินยอมที่จะซื้อหุ้นในราคาที่สูงกว่าบริษัทที่มีการเปิดเผยที่มีคุณภาพไม่ดี เพราะนักลงทุนต้องการข้อมูลที่ชัดเจนและไม่ต้องการที่จะเผชิญข้อมูลยังมีผลกระทบโดยตรงต่อสภาพคล่องของบริษัทอีกด้วย เนื่องจากนักลงทุนเต็มใจที่จะซื้อในราคาที่สูง และขายในราคาที่ต่ำกว่าบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักลงทุนหรือผู้ใช้ข้อมูล

นอกจากนี้ บริษัทยังสามารถออกหุ้นกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำได้เพราะผู้ให้กู้มีความเชื่อมั่นในข้อมูลที่เปิดเผยของบริษัทผู้กู้ยืม และปริมาณความเสี่ยงจากการที่บริษัทจะไม่สามารถชำระเงินที่กู้พร้อมทั้งดอกเบี้ยอยู่ในระดับที่ต่ำ ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งที่บริษัทจะสามารถลดต้นทุนการกู้ยืมได้

จากการศึกษาของ Sengupta (2004) ซึ่งได้ทำการศึกษาดังคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลและต้นทุนการกู้ยืม พบว่า บริษัทที่ถูกนักวิเคราะห์ทางการเงินประเมินว่ามีคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับที่สูงจะมีต้นทุนของดอกเบี้ยจากการออกหุ้นกู้ลดลง เนื่องจากนโยบายของการเปิดเผยข้อมูลที่ทันเวลาและมีรายละเอียดต่างๆ จะช่วยลดความเสี่ยงต่อการผิดสัญญาในการชำระเงินให้แก่ผู้กู้ยืมและผู้ค้าประกัน นอกจากนี้จากผลการศึกษายังพบว่า ความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลจะเพิ่มขึ้นในกรณีที่มีความไม่แน่นอนในตลาด ซึ่งมีผลกระทบต่อความแปรปรวนของผลตอบแทนของหุ้น ยิ่งไปกว่านั้น พนักงานของบริษัทซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของบริษัทจะมีความมั่นใจที่ได้ทำงานในบริษัทที่มีจริยธรรมและมีความจงรักภักดีต่อบริษัท ซึ่งมีส่วนช่วยทำให้การดำเนินงานของบริษัทบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3. ประโยชน์ต่อประเทศ

หากบริษัทในประเทศมีการพัฒนาให้มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีและมีการเปิดเผยอย่างเพียงพอต่อการตัดสินใจของผู้ใช้ข้อมูลหรือผู้ลงทุน ไม่เพียงแต่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกิจการในลักษณะที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ลงทุนทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศเท่านั้น แต่ยัง

สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มมหาศาลให้แก่ประเทศชาติโดยรวมด้วย เนื่องจากการที่บริษัทในประเทศ และต่างประเทศก็ให้ความสนใจที่จะลงทุนในบริษัทภายในประเทศมากขึ้น ทำให้เงินทุน หมุนเวียนเข้ามาสู่ประเทศเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีการพัฒนาตลาดทุนของประเทศและทำให้สภาพ เศรษฐกิจของประเทศเติบโตอย่างต่อเนื่องและมั่นคงต่อไป

2.3 มาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.3.1 มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 101 เรื่อง หนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ

2.3.1.1 วิธีปฏิบัติทางการบัญชี

วิธีที่นิยมใช้กันมีดังนี้

1. กำหนดเป็นร้อยละของยอดขาย วิธีนี้ กิจการจะต้องวิเคราะห์จากประสบการณ์ ที่ผ่านมาเกี่ยวกับจำนวนลูกหนี้ที่เก็บไม่ได้ เทียบเป็นอัตราส่วนกับยอดขายคือ

1.1 กำหนดเป็นร้อยละของยอดขายรวม โดยถือว่าการขายเป็นรายการที่ ก่อให้เกิดลูกหนี้และอัตราส่วนของการขายสัมพันธ์กับจำนวนหนี้ที่เก็บไม่ได้

1.2 กำหนดเป็นร้อยละของยอดขายเชื่อ โดยถือว่าการขายเชื่อสัมพันธ์ โดยตรงกับลูกหนี้ส่วนการขายเงินสดไม่ได้ก่อให้เกิดลูกหนี้แต่อย่างใด

2. กำหนดเป็นรายละเอียดของยอดลูกหนี้ โดยการวิเคราะห์จากประสบการณ์ที่ผ่านๆ มา กิจการจะสามารถประมาณอัตราร้อยละของลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บ ไม่ได้ต่อยอดลูกหนี้ที่ค้างค้างอยู่ ได้ดังนี้

2.1 กำหนดเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้ โดยถือว่าอัตราส่วนของจำนวนหนี้ สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ทั้งหมดจะคงที่

2.2 กำหนดโดยการจัดกลุ่มลูกหนี้จำแนกตามอายุของลูกหนี้ที่ค้างชำระ ลูกหนี้กลุ่มที่ค้างชำระนานจะนำมาคำนวณหาจำนวนหนี้สงสัยจะสูญด้วยอัตราร้อยละที่สูงกว่า ลูกหนี้ที่เริ่มค้างชำระเกินกำหนด โดยถือว่าลูกหนี้ที่ค้างชำระนานจะมีโอกาสไม่ชำระหนี้มากกว่า ลูกหนี้ที่เริ่มเกิดขึ้น

3. คำนำวนโดยพิจารณาจากหนี้แต่ละราย และจะรวมเฉพาะรายที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้เท่านั้นเป็นหนี้สงสัยจะสูญ วิธีนี้อาจจะกระทำได้ยากในทางธุรกิจที่มีลูกหนี้จำนวนมาก

4. การตัดจำหน่ายหนี้สูญ เมื่อมีการทวงถามหนี้จากลูกหนี้จนถึงที่สุดแล้ว ลูกหนี้ก็ยังไม่ชำระหนี้และกิจการได้มีการดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายภาษีอากรแล้ว ให้กิจการตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ และในขณะเดียวกัน ก็ให้ลดจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญด้วยจำนวนเดียวกัน ในกรณีที่กิจการต้องการตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นหนี้สูญ เมื่อคาดหมายได้ค่อนข้างแน่นอนว่าจะไม่ได้รับชำระหนี้และยังตัดจำหน่ายตามกฎหมายภาษีอากรไม่ได้ อาจจะเป็นการสมควรที่จะตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ โดยการลดจำนวนลูกหนี้ลงพร้อมกับจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ อย่างไรก็ตาม มีผู้โต้แย้งว่าถ้าไม่อาจตัดเป็นหนี้สูญได้อย่างแท้จริงแล้วก็ไม่ควรตัดจำหน่ายจากบัญชี ควรจะให้อยู่ทั้งบัญชีลูกหนี้และบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเช่นเดิม เพราะแม้จะคงอยู่ก็ได้ทำให้ลูกหนี้สุทธิแสดงมูลค่าที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ก็มีผู้โต้แย้งว่าถ้าหากยังคงให้มีอยู่ในบัญชี และสะสมเป็นเวลานานจะทำให้เกิดความยุ่งยากในทางปฏิบัติทางการบัญชี เพราะมีจำนวนมาก

2.3.1.2 การเปิดเผยข้อมูล

การเปิดเผยในงบการเงิน ให้แสดงบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของรายการลูกหนี้การค้าเป็นรายการหักจากลูกหนี้การค้า และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้อื่นก็ให้แสดงเป็นรายการหักจากลูกหนี้อื่นที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่แสดงลูกหนี้ในงบแสดงฐานะการเงินด้วยมูลค่าสุทธิ ให้เปิดเผยจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

2.3.2 มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 16 เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

2.3.2.1 วิธีปฏิบัติทางการบัญชี

1. การรับรู้รายการ

กิจการต้องรับรู้ต้นทุนของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เป็นสินทรัพย์เมื่อเป็นไปได้ตามเงื่อนไขทุกข้อ ต่อไปนี้

- มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากรายการนั้น

- กิจการสามารถวัดมูลค่าต้นทุนของรายการนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ

2. ต้นทุนเริ่มแรก

กิจการอาจได้รับรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์มาเพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัยหรือสภาพแวดล้อม การได้มาซึ่งที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ดังกล่าว แม้จะไม่ได้เป็นการเพิ่มประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตโดยตรงให้กับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ใดๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันของกิจการแต่อาจเป็นสินทรัพย์ที่กิจการจำเป็นต้องมีเพื่อให้กิจการสามารถได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากสินทรัพย์อื่นของกิจการได้ ดังนั้น การได้มาซึ่งที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ดังกล่าวจึงเข้าเกณฑ์การรับรู้รายการเป็นสินทรัพย์เพราะทำให้กิจการได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากสินทรัพย์อื่นที่เกี่ยวข้องมากกว่ากรณีที่กิจการไม่มีสินทรัพย์ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม กิจการต้องสอบทานมูลค่าตามบัญชีของทั้งสินทรัพย์ที่ติดตั้งใหม่และสินทรัพย์ที่เกี่ยวข้องถึงการด้อยค่าที่อาจเกิดขึ้นตามข้อกำหนดในมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์ ด้วย

3. การวัดมูลค่าเมื่อรับรู้รายการ

3.1 กิจการต้องวัดมูลค่าของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่เข้าเงื่อนไขการรับรู้รายการเป็นสินทรัพย์โดยใช้ราคาทุน

3.2 ส่วนประกอบของราคาทุน ราคาทุนของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ประกอบด้วย

3.2.1 ราคาซื้อรวมอากรขาเข้าและภาษีซื้อที่เรียกคืนไม่ได้หลังหักส่วนลดการค้าและจำนวนที่ได้รับคืนจากผู้ขาย

3.2.2 ต้นทุนทางตรงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์เพื่อให้สินทรัพย์นั้นอยู่ในสถานที่และสภาพที่พร้อมจะใช้งานได้ตามความประสงค์ของฝ่ายบริหาร

3.2.3 ต้นทุนที่ประมาณในเบื้องต้นสำหรับการรื้อ การขนย้าย และการบูรณะสถานที่ตั้งสินทรัพย์ ซึ่งเป็นภาระผูกพันของกิจการที่เกิดขึ้นเมื่อกิจการได้สินทรัพย์นั้นมาหรือเป็นผลจากการใช้สินทรัพย์นั้นในช่วงเวลาหนึ่งเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่มีไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการผลิตสินค้าคงเหลือในระหว่างรอบระยะเวลา นั้น

4. การวัดมูลค่าของราคาทุน

4.1 ต้นทุนของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ คือ ราคาเทียบเท่าเงินสด ณ วันที่รับรู้รายการ หากมีการขยายกำหนดการชำระเงินออกไปนานกว่าปกติ กิจการต้องบันทึกผลต่างระหว่างราคาเทียบเท่าเงินสดและจำนวนเงินทั้งหมดที่ต้องชำระเป็นดอกเบี้ยตลอดระยะเวลาการได้รับสินเชื่อนั้น เว้นแต่กิจการรับรู้ดอกเบี้ยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี เรื่อง ต้นทุนการกู้ยืม

4.2 กิจการอาจได้รับรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์จากการแลกเปลี่ยนกับรายการสินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวแทนหรือแลกเปลี่ยนกับทั้งรายการสินทรัพย์ที่เป็นตัวแทนและไม่เป็นตัวแทน ข้อพิจารณาที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นข้อพิจารณาสำหรับกรณีการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวแทนกับสินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวแทนอื่น อย่างไรก็ตาม กิจการสามารถประยุกต์ใช้ข้อพิจารณาดังกล่าวกับการแลกเปลี่ยนทุกกรณีที่กล่าวไว้ได้ กิจการต้องวัดมูลค่าต้นทุนของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนดังกล่าวด้วยมูลค่ายุติธรรม ยกเว้นในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

4.2.1 รายการแลกเปลี่ยนขาดเนื้อหาเชิงพาณิชย์

4.2.2 กิจการไม่สามารถวัดมูลค่ายุติธรรมทั้งของสินทรัพย์ที่ได้มาและสินทรัพย์ที่นำไปแลกเปลี่ยนได้อย่างน่าเชื่อถือ

กิจการต้องวัดมูลค่ารายการสินทรัพย์ที่ได้มาตามแนวทางนี้ ถึงแม้ว่ากิจการจะไม่สามารถตัดรายการสินทรัพย์ที่นำไปแลกเปลี่ยนได้ในทันที หากสินทรัพย์ที่ได้มาไม่ได้วัดด้วยมูลค่ายุติธรรม กิจการต้องวัดมูลค่าสินทรัพย์นั้น โดยใช้มูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่นำไปแลกเปลี่ยน

5. การวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการ

5.1 กิจการสามารถเลือกใช้นโยบายบัญชีโดยใช้วิธีราคาทุนที่กำหนดไว้ หรือวิธีการตีราคาใหม่ตามที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ กิจการต้องใช้นโยบายบัญชีเดียวกันสำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ทุกรายการที่จัดอยู่ในประเภทเดียวกัน

5.2 วิธีราคาทุน

ภายหลังจากการรับรู้รายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เป็นสินทรัพย์ กิจการต้องแสดงรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์นั้นด้วยราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม และผลขาดทุนจากการด้วยค่าสะสมของสินทรัพย์

5.3 วิธีการตีราคาใหม่

ภายหลังจากการรับรู้รายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เป็นสินทรัพย์ หากที่ดิน อาคารและอุปกรณ์นั้นสามารถวัดมูลค่ายุติธรรมได้อย่างน่าเชื่อถือ กิจการต้องแสดงรายการดังกล่าว ด้วยราคาที่ดีใหม่ ซึ่งคือมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่มีการตีราคาใหม่หักด้วยค่าเสื่อมราคาสะสม และผลขาดทุนจากการด้วยค่าสะสมที่เกิดขึ้น ในภายหลัง กิจการต้องตีราคาสินทรัพย์ใหม่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้แน่ใจว่ามูลค่าตามบัญชีจะไม่แตกต่างจากมูลค่ายุติธรรม ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาการรายงาน อย่างมีสาระสำคัญ

5.4 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ทุกรายการที่จัดอยู่ในประเภทเดียวกันต้องตีราคาใหม่พร้อมกัน ทั้งนี้เพื่อมิให้มีการเลือกตีราคาเฉพาะสินทรัพย์บางรายการ และเพื่อมิให้มูลค่าของสินทรัพย์ที่แสดงอยู่ในงบการเงินมีทั้งต้นทุนและราคาที่ดีใหม่ ณ เวลาแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม กิจการอาจทยอยตีราคาสินทรัพย์ที่จัดอยู่ในประเภทเดียวกันได้หากการตีราคาของสินทรัพย์ประเภทนั้นจะเสร็จสิ้นภายในระยะเวลาอันสั้น และราคาของสินทรัพย์ที่ดีใหม่แสดงถึงข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

5.5 หากการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ทำให้มูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์นั้นเพิ่มขึ้น กิจการต้องรับรู้มูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นจากการตีราคาใหม่ไปยังกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น และรับรู้จำนวนสะสมไปยังส่วนของผู้ถือหุ้นภายใต้บัญชี “ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์” อย่างไรก็ตาม กิจการต้องรับรู้ส่วนเพิ่มจากการตีราคาใหม่นี้ในกำไรหรือขาดทุนไม่เกินจำนวนที่ตีราคาสินทรัพย์ดังกล่าวลดลงในอดีตและเคยรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน

5.6 หากการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ทำให้มูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ลดลง กิจการต้องรับรู้มูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่ลดลงจากการตีราคาใหม่ในกำไรหรือขาดทุน อย่างไรก็ตาม กิจการต้องนำส่วนที่ลดลงจากการตีราคาใหม่ไปรับรู้ในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นในจำนวนที่ไม่เกินยอดคงเหลือด้านเครดิตที่มีอยู่ในบัญชี “ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์” ของสินทรัพย์รายการเดียวกัน โดยการรับรู้ส่วนที่ลดลงในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น จะมีผลทำให้บัญชี “ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์” ที่สะสมอยู่ในส่วนของผู้ถือหุ้นลดลงตามไปด้วย

5.7 กิจการต้องโอนส่วนเกินทุนข้างต้นจากการตีราคารายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ที่แสดงอยู่ในส่วนของผู้ถือหุ้นไปยังกำไรสะสมโดยตรงเมื่อกิจการตัดรายการสินทรัพย์นั้น

ส่งผลให้กิจการต้องโอนส่วนเกินทุนทั้งหมดจากการตีราคาสินทรัพย์ดังกล่าวไปยังกำไรสะสมเมื่อกิจการจำหน่ายหรือเลิกใช้สินทรัพย์ อย่างไรก็ตาม ในระหว่างที่กิจการใช้งานสินทรัพย์ดังกล่าว กิจการอาจทยอยโอนส่วนเกินทุนดังกล่าวไปยังกำไรสะสม ในกรณีนี้ จำนวนของส่วนเกินทุนที่โอนไปยังกำไรสะสม จะเท่ากับผลต่างระหว่างค่าเสื่อมราคาที่ยังค้างตามบัญชีของสินทรัพย์ที่ตีราคาใหม่กับค่าเสื่อมราคาที่ยังค้างจากราคาทุนเดิมของสินทรัพย์นั้น การโอนส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์ไปยังกำไรสะสมต้องไม่กระทำผ่านกำไรหรือขาดทุน

6. ค่าเสื่อมราคา

6.1 กิจการต้องคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับส่วนประกอบของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ แต่ละส่วนแยกต่างหากหากจากกันเมื่อส่วนประกอบแต่ละส่วนนั้นมีต้นทุนที่มีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับต้นทุนทั้งหมดของสินทรัพย์นั้น

6.2 กิจการต้องปันส่วนมูลค่าที่รับรู้เริ่มแรกของรายการที่เป็นที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ไปยังส่วนประกอบแต่ละส่วนที่มีนัยสำคัญของสินทรัพย์นั้นและคิดค่าเสื่อมราคาแยกจากกัน ตัวอย่างเช่น กิจการอาจแยกคิดค่าเสื่อมราคาโครงสร้างบินและเครื่องยนต์แยกจากกัน ไม่ว่ากิจการจะเป็นเจ้าของเครื่องบินนั้นเองหรือเป็นเครื่องบินตามสัญญาเช่าการเงิน ในทำนองเดียวกัน หากกิจการได้มาซึ่งรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์และให้ผู้อื่นเช่าภายใต้สัญญาเช่าดำเนินงาน (กิจการเป็นผู้ให้เช่า) อาจเป็นการเหมาะสมที่กิจการจะคิดค่าเสื่อมราคาจากต้นทุนของรายการดังกล่าวแยกต่างหากจากรายการอื่น เพื่อให้ราคาทุนของสินทรัพย์ดังกล่าวสะท้อนถึงผลทางบวกและลบของอายุของสัญญาเช่าเมื่อเทียบกับในตลาด

6.3 หากส่วนประกอบที่มีนัยสำคัญของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ มีอายุการใช้งานให้ประโยชน์และใช้วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาเหมือนกับส่วนประกอบอีกส่วนหนึ่งของสินทรัพย์รายการเดียวกัน ในกรณีดังกล่าว กิจการอาจรวมองค์ประกอบดังกล่าวเป็นกลุ่มเพื่อคิดค่าเสื่อมราคา

6.4 ในกรณีที่กิจการคิดค่าเสื่อมราคาส่วนประกอบบางส่วนของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ แยกจากกันกิจการต้องคิดค่าเสื่อมราคาส่วนประกอบอื่นๆ ที่เหลือของสินทรัพย์แยกจากกันด้วย ส่วนที่เหลือประกอบด้วยส่วนประกอบแต่ละส่วนที่ไม่มีนัยสำคัญ หากกิจการคาดว่าส่วนประกอบต่างๆ จะมีรูปแบบและอายุการใช้งานให้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน กิจการอาจคิดค่าเสื่อม

ราคาของส่วนประกอบที่เหลือโดยใช้วิธีการประมาณซึ่งเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมที่สะท้อนถึงรูปแบบการใช้ประโยชน์และหรืออายุการให้ประโยชน์ของส่วนประกอบดังกล่าว

8. วิธีการคิดค่าเสื่อมราคา

8.1 กิจการต้องเลือกใช้วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาที่เหมาะสมรูปแบบของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตที่กิจการคาดว่าจะได้รับ

8.2 กิจการสามารถใช้วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาซึ่งมีหลายวิธีเป็นส่วนจำนวนที่คิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์อย่างมีระบบตลอดอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์ วิธีการคิดค่าเสื่อมราคามีหลายวิธี เช่น วิธีเส้นตรง วิธียอดคงเหลือลดลง และวิธีจำนวนผลผลิต วิธีเส้นตรงมีผลทำให้ค่าเสื่อมราคามีจำนวนคงที่ตลอดอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์หากมูลค่าคงเหลือของสินทรัพย์นั้นไม่เปลี่ยนแปลง วิธียอดคงเหลือลดลงมีผลทำให้ค่าเสื่อมราคาลดลงตลอดอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์ วิธีจำนวนผลผลิตมีผลทำให้ค่าเสื่อมราคาขึ้นอยู่กับประโยชน์หรือผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์ กิจการต้องเลือกใช้วิธีคิดค่าเสื่อมราคาที่เหมาะสมรูปแบบของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตของสินทรัพย์อย่างแท้จริงและต้องใช้อย่างสม่ำเสมอในทุกรอบระยะเวลาบัญชี เว้นแต่รูปแบบของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตจากสินทรัพย์นั้นเปลี่ยนไป

2.3.2.2 การเปิดเผยข้อมูล

1. กิจการต้องเปิดเผยรายการต่อไปนี้ทุกข้อในงบการเงินสำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์แต่ละประเภท

1.1 เกณฑ์การวัดมูลค่าที่ใช้กำหนดมูลค่าตามบัญชีก่อนหักค่าเสื่อมราคาสะสมของสินทรัพย์

1.2 วิธีการคิดค่าเสื่อมราคา

1.3 อายุการให้ประโยชน์หรืออัตราค่าเสื่อมราคาที่ใช้

1.4 มูลค่าตามบัญชีก่อนหักค่าเสื่อมราคาสะสม ค่าเสื่อมราคาสะสม และผลขาดทุนจากการด้อยค่าสะสมของสินทรัพย์ ณ วันต้นงวดและสิ้นงวด และ

1.5 รายการกระทบยอดของมูลค่าตามบัญชีระหว่างวันต้นงวดถึงวันสิ้นงวด

2. กิจการต้องเปิดเผยรายการต่อไปนี้ทุกรายการในงบการเงินด้วย

- 2.1 จำนวนและข้อจำกัดในกรรมสิทธิ์ของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่ใช้เป็นหลักประกันหนี้สิน
- 2.2 จำนวนรายจ่ายทั้งสิ้นที่รับรู้เป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าตามบัญชีของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์จากการก่อสร้าง
- 2.3 จำนวนเงินภาระผูกพันตามสัญญาที่ตกลงไว้เพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และ
- 2.4 จำนวนค่าชดเชยที่ได้รับจากบุคคลที่สามสำหรับรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่มีการด้อยค่า การสูญเสียบ หรือเลิกใช้ ซึ่งได้รับรู้ในกำไรหรือขาดทุน (ยกเว้นกรณีที่ได้เปิดเผยรายการดังกล่าวแยกต่างหากแล้วในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ)

3. กิจการต้องเปิดเผยลักษณะและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีที่มีผลกระทบในงวดปัจจุบันหรือที่คาดว่าจะมีผลกระทบในรอบระยะเวลาต่อไปตามกำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชี เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีและข้อผิดพลาด การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวสำหรับรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ อาจมีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงประมาณการในเรื่องต่อไปนี้

- 3.1 มูลค่าคงเหลือ
- 3.2 ประมาณการต้นทุนในการซื้อ การขนย้าย หรือการบูรณะรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์
- 3.3 อายุการให้ประโยชน์
- 3.4 วิธีการคิดค่าเสื่อมราคา

4. หากรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์แสดงด้วยราคาที่ตีใหม่ กิจการต้องเปิดเผยรายการต่อไปนี้ทุกรายการในงบการเงิน

- 4.1 วันที่มีการตีราคาสินทรัพย์ใหม่
- 4.2 ข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ประเมินราคาอิสระมีส่วนร่วมในการตีราคาใหม่หรือไม่
- 4.3 วิธีการและข้อสมมติที่มีนัยสำคัญที่ใช้ประมาณมูลค่ายุติธรรม

4.4 ขอบเขตในการกำหนดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์แต่ละรายการว่าเป็นผลโดยตรงจากการอ้างอิงราคาซื้อขายในตลาดซื้อขายคล่องหรือราคาซื้อขายในตลาดล่าช้าซึ่งเป็นการซื้อขายที่สามารถต่อรองราคากันได้อย่างอิสระในลักษณะของผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกันหรือเป็นผลจากการใช้เทคนิคอื่นในการวัดมูลค่าเพื่อประมาณมูลค่ายุติธรรม

4.5 สำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่แต่ละประเภทมีการตีราคาใหม่ให้เปิดเผยมูลค่าตามบัญชีควรจะรับรู้หากสินทรัพย์นั้นแสดงโดยใช้วิธีราคาทุน และ

4.6 ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์ ซึ่งกิจการต้องแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของส่วนเกินทุนดังกล่าวในระหว่างงวด และข้อจำกัดในการจ่ายส่วนเกินทุนนั้นให้กับผู้ถือหุ้น

2.3.3 มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 18 เรื่อง การรับรู้รายได้

2.3.3.1 วิธีปฏิบัติทางการบัญชี

1. การวัดมูลค่าของรายได้

1.1 กิจการต้องวัดมูลค่าของรายได้โดยใช้มูลค่ายุติธรรมของสิ่งตอบแทนที่ได้รับหรือค้ำรับ

1.2 โดยส่วนใหญ่ สิ่งตอบแทนที่กิจการได้รับจะอยู่ในรูปของเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดและจำนวนรายได้ คือ จำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่กิจการได้รับหรือค้ำรับ อย่างไรก็ตามหากกิจการไม่ได้รับเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดในทันที มูลค่ายุติธรรมของสิ่งตอบแทนอาจมีมูลค่าน้อยกว่าจำนวนเงินสดรับหรือค้ำรับที่ระบุไว้ ตัวอย่างเช่น กิจการอาจให้สินเชื่อแก่ผู้ซื้อโดยไม่คิดดอกเบี้ย หรือยอมรับตัวเงินซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในตลาดจากผู้ซื้อเป็นสิ่งตอบแทนจากการขายสินค้า โดยนับแล้วส่วนหนึ่งของรายการดังกล่าวถือเป็น การให้สินเชื่อ ดังนั้น มูลค่ายุติธรรมของสิ่งตอบแทนต้องกำหนดโดยนำจำนวนทั้งสิ้นที่จะได้รับในอนาคตคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดขึ้น ซึ่งต้องเป็นอัตราใดอัตราหนึ่งที่กำหนดได้ชัดเจนกว่าระหว่างอัตราดังต่อไปนี้

1.2.1 อัตราดอกเบี้ยที่ระบุในตราสารการเงินที่คล้ายคลึงกันซึ่งผู้ออกตราสารมีอันดับความน่าเชื่อถือใกล้เคียงกัน

1.2.2 อัตราดอกเบี้ยที่ใช้คิดลดจำนวนเงินที่ระบุในตราสารการเงินที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันเท่ากับราคาเงินสดในปัจจุบันของสินค้าหรือบริการ

ผลต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรมกับจำนวนเงินของผลตอบแทนต้องรับรู้เป็นรายได้ดอกเบี้ยตามที่กำหนดไว้ และตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การรับรู้และการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน

2. การขายสินค้า

2.1 กิจการต้องรับรู้รายได้จากการขายสินค้าเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขทุกข้อดังต่อไปนี้

2.1.1 กิจการได้โอนความเสี่ยงและผลตอบแทนที่มีนัยสำคัญของความเป็นเจ้าของสินค้าให้กับผู้ซื้อแล้ว

2.1.2 กิจการไม่เกี่ยวข้องในการบริหารสินค้าอย่างต่อเนื่องในระดับที่เจ้าของพึงกระทำ หรือไม่ได้ควบคุมสินค้าที่ขายไปแล้วทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.1.3 กิจการสามารถวัดมูลค่าของจำนวนรายได้ได้อย่างน่าเชื่อถือ

2.1.4 มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของรายการบัญชานั้น

2.1.5 กิจการสามารถวัดมูลค่าของต้นทุนที่เกิดขึ้นหรือที่จะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากรายการนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ

3. การให้บริการ

3.1 เมื่อผลของรายการที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสามารถประมาณได้อย่างน่าเชื่อถือ กิจการต้องรับรู้รายการที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการเป็นรายได้ตามขั้นความสำเร็จของรายการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน ผลของรายการสามารถประมาณได้อย่างน่าเชื่อถือเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขทุกข้อต่อไปนี้

3.1.1 กิจการสามารถวัดมูลค่าของจำนวนรายได้ได้อย่างน่าเชื่อถือ

3.1.2 มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของรายการบัญชานั้น

3.1.3 กิจการสามารถวัดขึ้นความสำเร็จของรายการบัญชี ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานได้อย่างน่าเชื่อถือ

3.1.4 กิจการสามารถวัดมูลค่าของต้นทุนได้อย่างน่าเชื่อถือและต้นทุนในที่นี้หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นแล้วและที่จะเกิดขึ้นเพื่อให้รายการบัญชีนั้นเสร็จสมบูรณ์

3.2 การรับรู้รายได้ตามขึ้นความสำเร็จของรายการบัญชี เรียกว่า วิธีอัตราส่วนของงานที่ทำเสร็จ ตามวิธีนี้กิจการต้องรับรู้รายได้ในงวดบัญชีที่มีการให้บริการ การรับรู้รายได้ตามเกณฑ์ดังกล่าวให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับขอบเขตของบริการที่ให้และผลการปฏิบัติงานระหว่างงวด มาตรฐานการบัญชี เรื่อง สัญญาก่อสร้าง ได้กำหนดให้มีการรับรู้รายได้ตามเกณฑ์นี้ด้วย ข้อกำหนดในมาตรฐานการบัญชีฉบับดังกล่าวสามารถใช้ปฏิบัติกับการรับรู้รายได้สำหรับการให้บริการและการรับรู้ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับรายได้นั้น

3.3 โดยทั่วไป กิจการจะสามารถประมาณการได้อย่างน่าเชื่อถือหลังจากที่ได้ตกลงกับคู่สัญญาในทุกข้อต่อไปนี้

3.3.1 สิทธิตามกฎหมายของแต่ละฝ่ายซึ่งเกี่ยวกับการให้บริการหรือการรับบริการ

3.3.2 สิ่งตอบแทนที่จะแลกเปลี่ยนกัน

3.3.3 ลักษณะและเงื่อนไขในการชำระเงิน

โดยทั่วไป กิจการต้องมีระบบการจัดทำรายงานและงบประมาณทางการเงินที่ดีเพื่อใช้ภายในกิจการและกิจการต้องทบทวนประมาณการรายได้ตลอดระยะเวลาที่ให้บริการและแก้ไขประมาณการดังกล่าวเมื่อจำเป็น การแก้ไขประมาณการนั้น ไม่ถือเป็นการแสดงว่ากิจการไม่สามารถประมาณผลของรายการบัญชีได้อย่างน่าเชื่อถือ

3.4 กิจการอาจกำหนดขึ้นความสำเร็จของรายการบัญชีได้หลายวิธี กิจการต้องเลือกใช้วิธีที่สามารถวัดระดับของบริการที่แล้วเสร็จได้อย่างน่าเชื่อถือตามลักษณะของรายการบัญชีซึ่งอาจรวมถึง

3.4.1 การสำรวจงานที่ได้ทำแล้ว

3.4.2 อัตราส่วนของบริการที่ให้จนถึงปัจจุบันเทียบกับบริการทั้งสิ้นที่ต้อง

ให้

3.4.3 สัดส่วนของต้นทุนที่เกิดขึ้นจนถึงปัจจุบันกับประมาณการต้นทุนทั้งสิ้น ต้นทุนที่เกิดขึ้นจนถึงปัจจุบันให้รวมเฉพาะต้นทุนของบริการที่ให้แล้วจนถึงปัจจุบัน ส่วนประมาณการต้นทุนทั้งสิ้นให้รวมต้นทุนของบริการทั้งที่ให้แล้วและที่จะให้ในอนาคต

3.5 หากกิจการไม่สามารถประมาณผลของรายการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการได้อย่างน่าเชื่อถือ กิจการต้องรับรู้รายได้ไม่เกินจำนวนค่าใช้จ่ายที่รับรู้ไปแล้วซึ่งคาดว่าจะได้รับคืน

4. ดอกเบี้ย ค่าสิทธิ และเงินปันผล

4.1 กิจการต้องรับรู้รายได้ในรูปดอกเบี้ย ค่าสิทธิ และเงินปันผล ที่เกิดจากการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ของกิจการตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขทุกข้อดังต่อไปนี้

4.1.1 มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของรายการบัญชีนั้น

4.1.2 กิจการสามารถวัดมูลค่าของจำนวนรายได้ได้อย่างน่าเชื่อถือ

4.2 รายได้ดอกเบี้ย ค่าสิทธิ และเงินปันผล ต้องรับรู้ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

4.2.1 ดอกเบี้ยต้องรับรู้ตามเกณฑ์อัตราผลตอบแทนที่แท้จริง

4.2.2 ค่าสิทธิต้องรับรู้ตามเกณฑ์คงค้างซึ่งเป็นไปตามเนื้อหาของข้อตกลงที่

เกี่ยวข้อง

4.2.3 เงินปันผลต้องรับรู้เมื่อผู้ถือหุ้นมีสิทธิได้รับเงินปันผล

4.3 กิจการจะรับรู้รายได้เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับรายการบัญชีนั้น อย่างไรก็ตาม เมื่อมีความไม่แน่นอนเกิดขึ้นเกี่ยวกับจำนวนเงินที่จะเรียกเก็บได้และได้รับรู้เป็นรายได้แล้ว จำนวนเงินที่กิจการไม่สามารถเรียกเก็บได้หรือจำนวนเงินที่จะได้รับคืนไม่มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่อีกต่อไป ให้รับรู้เป็นค่าใช้จ่าย และต้องไม่นำไปปรับปรุงกับจำนวนรายได้ที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก

2.3.3.2 การเปิดเผยข้อมูล

1. กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลดังต่อไปนี้

1.1 นโยบายการบัญชีที่กิจการใช้ในการรับรู้รายได้ ซึ่งรวมถึงวิธีกำหนดชั้น

ความสำเร็จของรายการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ

1.2 จำนวนรายได้แต่ละประเภทที่มีนัยสำคัญที่รับรู้ระหว่างงวดซึ่งรวมถึงรายการต่อไปนี้

1.2.1 การขายสินค้า

1.2.2 การให้บริการ

1.2.3 ดอกเบี้ย

1.2.4 ค่าสิทธิ

1.2.5 เงินปันผล

1.3 จำนวนรายได้ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการซึ่งรวมอยู่ในรายได้แต่ละประเภทที่มีนัยสำคัญ

2. กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นและสินทรัพย์ที่อาจเกิดขึ้นตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี เรื่อง ประมาณการหนี้สิน หนี้สินที่อาจเกิดขึ้น และสินทรัพย์ที่อาจเกิดขึ้น ข้อมูลดังกล่าวอาจเกิดจากรายการ เช่น ค่ารับประกันสินค้า ค่าชดเชยความเสียหาย ค่าปรับ หรือผลขาดทุนที่อาจเกิดขึ้น

2.3.4 มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

2.3.4.1 การเปิดเผยข้อมูล

1. กิจการต้องเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทใหญ่และบริษัทย่อยในทุกกรณี ไม่ว่าจะมียการระหว่างกันหรือไม่ กิจการต้องเปิดเผยชื่อของบริษัทใหญ่ และบุคคลหรือกิจการที่มีอำนาจควบคุมสูงสุดในกิจการหากมิได้เป็นบริษัทใหญ่ และหากบริษัทใหญ่และบุคคลหรือกิจการที่มีอำนาจควบคุมสูงสุดในกิจการไม่ได้จัดทำงบการเงินเพื่อเสนอต่อสาธารณชน กิจการต้องเปิดเผยชื่อของบริษัทใหญ่ที่อยู่ในลำดับใกล้เคียงกับกิจการมากที่สุด ซึ่งมีการจัดทำงบการเงินเพื่อเสนอต่อสาธารณชนด้วย

2. ในกรณีที่บริษัทใหญ่และบุคคลหรือกิจการที่มีอำนาจควบคุมสูงสุดในกิจการไม่ได้จัดทำงบการเงินเพื่อเสนอต่อสาธารณชน กิจการต้องเปิดเผยชื่อของบริษัทใหญ่ที่อยู่ในลำดับใกล้เคียงกับกิจการมากที่สุด ซึ่งมีการจัดทำงบการเงินรวมเพื่อเสนอต่อสาธารณชน บริษัทใหญ่ที่อยู่ในลำดับ

ใกล้เคียงกิจการมากที่สุด หมายถึง บริษัทใหญ่ที่อยู่ในลำดับถัดจากบริษัทใหญ่ที่ถือหุ้นในกิจการ โดยตรงซึ่งเป็นบริษัทแรกที่มีการจัดทำงานการเงินรวมเพื่อนำเสนอสาธารณชน

3. กิจการต้องเปิดเผยจำนวนค่าตอบแทนที่จ่ายให้แก่ผู้บริหารสำคัญของกิจการเป็นยอดรวมและแยกประเภทดังต่อไปนี้

- 3.1 ผลประโยชน์ระยะสั้นของพนักงาน
- 3.2 ผลประโยชน์หลังออกจากงาน
- 3.3 ผลประโยชน์ระยะยาวอื่นๆ
- 3.4 ผลประโยชน์เมื่อถูกเลิกจ้างงาน
- 3.5 ผลประโยชน์ของพนักงานที่จ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์

4. ในกรณีที่กิจการมีรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้อง กิจการต้องเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับรายการและยอดคงค้างของรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ที่จำเป็นในการทำความเข้าใจถึงผลกระทบจากความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันที่อาจมีต่อการเงิน ข้อกำหนดในการเปิดเผยนี้เป็นรายการที่เพิ่มขึ้นจากข้อ 3 ซึ่งกำหนดให้เปิดเผยค่าตอบแทนของผู้บริหารสำคัญ โดยกิจการต้องเปิดเผยข้อมูลทุกข้อต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

4.1 จำนวนเงินของรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

4.2 จำนวนเงินของยอดคงค้าง และ ข้อกำหนด เงื่อนไข หลักประกัน (ถ้ามี) และลักษณะของสิ่งตอบแทนที่จะใช้ในการชำระยอดคงค้างดังกล่าวและ รายละเอียดของการค้าประกันที่ให้หรือได้รับ

4.3 ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่เกี่ยวข้องกับจำนวนเงินของยอดคงค้าง

4.4 หนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญที่รับรู้เป็นค่าใช้จ่ายระหว่างงวดที่เกิดขึ้นจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

5. ในการเปิดเผยข้อมูลตามข้อ 4 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลแยกจากกันตามแต่ละประเภทดังต่อไปนี้

5.1 บริษัทใหญ่

5.2 กิจการอื่นที่มีการควบคุมร่วมหรือมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญในกิจการ

5.3 บริษัทย่อย

5.4 บริษัทร่วม

5.5 การร่วมค้าที่กิจการเป็นผู้ร่วมค้า

5.6 ผู้บริหารสำคัญของกิจการหรือของบริษัทใหญ่ และ

5.7 บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอื่นๆ

6. กิจการอาจเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันโดยรวมรายการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันไว้ด้วยกัน เว้นแต่การแยกเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจำเป็นต่อการทำความเข้าใจถึงผลกระทบของรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันที่มีต่องบการเงินของกิจการ

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 วรรณกรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ของระดับการเปิดเผยข้อมูล

2.4.1.1 ลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูล

ตัวแปรที่เกี่ยวกับโครงสร้างของบริษัทประกอบด้วย 6 คุณลักษณะ ได้แก่ ขนาดขององค์กร โครงสร้างต้นทุน โครงสร้างการเป็นเจ้าของ และการถือหุ้นของชาวต่างชาติ โดยสามารถ วิเคราะห์แนวคิดและเหตุผลของความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรต่างๆ กับระดับการเปิดเผยข้อมูลได้ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านขนาดของบริษัท

จากความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลและขนาดขององค์กรที่พบในงานวิจัยของ Trotman และ Bradley (1981) Hossain และคณะ (1994) Meek และคณะ (1995) Williams (1999) และ Zoysa และ Wijewardena (2003) พบว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก อันเนื่องมาจากบริษัทที่มีขนาดใหญ่กว่ามีต้นทุนในการจัดทำข้อมูล และความเสียเปรียบทางการแข่งขันจากการเปิดเผยข้อมูลต่ำกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับ Diamond และ Verrecchia (1991) พบว่าต้นทุนในการจัดทำจะลดลงตามขนาดของบริษัท ในขณะที่เดียวกันสาเหตุในความสัมพันธ์ที่ไม่ได้ออกมาชัดเจน แต่ดูเหมือนว่าไม่น่าจะเป็นไปได้ที่ต้นทุนการเปิดเผยทั้งหมดจะลดลงตามขนาดบริษัท เป็นเพียงแต่การคิดว่าอาจจะมีต้นทุนส่วนที่คงที่

ในการเปิดเผยทำให้ต้นทุนต่อขนาดของบริษัทลดลง นอกจากนี้ต้นทุนในการเปิดเผยแพร่ข้อมูลของบริษัทขนาดเล็กจะสูง เพราะการที่จะทำให้ข่าวเป็นที่ทราบโดยทั่วกันอาจจะมีต้นทุนแตกต่างจากบริษัทขนาดใหญ่ที่มีนักวิเคราะห์ให้ความสนใจ นอกจากนี้บริษัทขนาดใหญ่ยังต้องเผชิญกับแรงผลักดันที่จะต้องแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อก่อให้เกิดการยอมรับจากสาธารณชน (Trotman และ Bradley, 1981)

เหตุผลอื่นที่สนับสนุนความสัมพันธ์ของขนาดบริษัทและการเปิดเผยคือ งานวิจัยด้านต้นทุนการทำรายการของ King, Pownall และ Waymire (1990) และ Eng และ Mark (2003) กล่าวว่า การเปิดเผยข้อมูลจะเพิ่มตามขนาดของบริษัท เพราะมีเหตุจูงใจให้ต้องมีการใช้ข้อมูลจำนวนมากของบริษัท (มีการขายข้อมูลของบริษัท) และ Skinner (2003) ได้เพิ่มเติมว่า การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์จะเพิ่มขึ้นตามขนาดขององค์กร เพื่อลดต้นทุนด้านกฎหมายอันเกิดจากมูลค่าความเสียหายจากการฟ้องร้อง ในทำนองเดียวกันงานวิจัยของ Singhivi และ Desai (1971) Zarzeski และ Robb (2001) และ Chow และ Wong-Boren (1987) ให้ความเห็นว่า ขนาดของสินทรัพย์ของบริษัทซึ่งใช้วัดขนาดขององค์กรจะมีความสัมพันธ์เชิงบวก กับระดับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล โดยจะมีแนวโน้มเปิดเผยข้อมูลมากเพราะบริษัทขนาดใหญ่จะได้รับประโยชน์จากการเปิดเผยข้อมูล ในขณะที่บริษัทขนาดเล็กมองว่าการเปิดเผยข้อมูลอย่างเต็มที่จะเป็นภัยต่อบริษัท

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านโครงสร้างกรรมการอิสระ

จากแนวคิดพื้นฐาน โครงสร้างการเป็นเจ้าของคือ เจ้าของบริษัทแต่งตั้งกรรมการขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อย กรรมการอิสระมีบทบาทสำคัญในการคานอำนาจในคณะกรรมการด้วยการให้ความเห็นที่เป็นอิสระ รวมทั้งช่วยสร้างความสมดุลในคณะกรรมการ โดยให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจ การแต่งตั้งกรรมการอิสระมิได้กำหนดไว้ในกฎหมายบริษัทมหาชน มีข้อกำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียนต้องมีคณะกรรมการอิสระนั้นเป็นไปตามข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งกำหนดว่าคณะกรรมการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะต้องประกอบด้วยกรรมการอิสระอย่างน้อยสองคน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นไปตามข้อกำหนดในประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยว่าด้วยเรื่องคุณสมบัติของกรรมการอิสระ

1. เป็นอิสระจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทหรือกลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่

2. ไม่เป็นลูกจ้างหรือพนักงานหรือที่ปรึกษาซึ่งได้รับเงินเดือนประจำหรือประโยชน์อื่นใดจากบริษัทหรือบริษัทในเครือ หรือบริษัทร่วมหรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง
3. ถือหุ้นในนามของตนเองหรือในนามของผู้เกี่ยวข้องเป็นจำนวนไม่เกินกว่าร้อยละห้าของทุนชำระแล้วของบริษัทที่จดทะเบียน บริษัทในเครือ บริษัทร่วมหรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง
4. สามารถดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกรายให้เท่าเทียมกัน
5. สามารถดูแลไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างบริษัทจดทะเบียนกับผู้บริหาร ผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือบริษัทอื่นซึ่งมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่กลุ่มเดียวกัน
6. สามารถเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการของบริษัทเพื่อตัดสินใจในกิจกรรมที่สำคัญของบริษัทจดทะเบียน

ทั้งนี้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีข้อเสนอแนะว่าคณะกรรมการบริษัทควรประกอบด้วยกรรมการอิสระอย่างน้อยเป็นจำนวนหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเพื่อให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจในคณะกรรมการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านอัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง

อัตราส่วนแสดงสภาพคล่องเป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความคล่องตัวในการเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดให้ได้ใกล้เคียงกับมูลค่าของสินทรัพย์นั้นมากที่สุด ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนแสดงสภาพคล่องกับระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี มีดังนี้

Wallace R. Naser K. และ Mora A. (1999) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทกับลักษณะของบริษัทในประเทศสเปนพบว่าจำนวนรายละเอียดขอข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทในประเทศสเปนจะลดลงตามอัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง เนื่องจากบริษัทที่มีอัตราส่วนแสดงสภาพคล่องต่ำจะพยายามที่จะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัทหรือสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทมากขึ้น เพื่อที่จะอธิบายสาเหตุที่ทำให้บริษัทมีอัตราส่วนทางการเงินที่ไม่ดี และจากการศึกษาของ Cooke T. (1999) พบว่า เนื่องจากความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของบริษัทแสดงถึงฐานะทางการเงินที่มั่นคง ดังนั้นบริษัทที่มีสภาพคล่องสูงจึงเป็นไปได้ว่าจะมีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าบริษัทที่มีสภาพคล่องต่ำ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้

อัตราส่วนแสดงสภาพหนี้แสดงถึงสัดส่วนของเงินทุนจากภายนอกบริษัทต่อเงินทุนจากภายในบริษัทที่บริษัทนำมาใช้ในการลงทุนและการดำเนินงาน ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้กับระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงิน พบว่าผลการศึกษาของผู้วิจัยแตกต่างกันไป จากการศึกษาของ Jensen M. และ Meckling W. (1986) พบว่า อัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลมีความสัมพันธ์กันโดยตรง เช่นเดียวกับการศึกษาของ Meyers S. (1987) ซึ่งพบว่า อัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัทมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงิน

Smith และ Wamer (1989) พบว่า บริษัทที่มีหนี้สินในโครงสร้างเงินทุนในระดับที่สูงจะมีต้นทุนเกิดขึ้นในบริษัทมากขึ้นด้วย แต่อย่างไรก็ตาม การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจะแสดงให้เห็นหรือสถาบันการเงินได้เห็นถึงความสามารถในการชำระหนี้สินของบริษัท ดังนั้นบริษัทบางบริษัทที่มีระดับหนี้สินสูงจึงจัดทำกรเปิดเผยข้อมูลของบริษัทให้บุคคลภายนอกได้รับรู้มากขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาของ Meyers S. (1987) ซึ่งพบว่าอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัทมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูล

Naser Kamal (1998) ได้ศึกษาผลกระทบของลักษณะทางการเงินของบริษัทที่มีผลต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี โดยการศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนใน Ammon Financial Market จำนวน 54 บริษัท พบว่า ในการวิเคราะห์อัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัทแสดงให้เห็นว่า บริษัทขนาดใหญ่ใน Jordanian จะทำการกู้ยืมเงินระยะยาวมากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก และสถาบันการเงินที่ให้กู้ยืมก็ต้องการดูรายละเอียดการดำเนินงานของบริษัทที่ทำการกู้ยืมเพื่อที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาให้วงเงินสินเชื่อ ดังนั้น บริษัทที่มีหนี้สินมากจึงต้องทำการเปิดเผยรายละเอียดของข้อมูลมากขึ้นด้วย นั่นคือ อัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนใน Ammon Financial Market

ในทางตรงข้ามกัน จากการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของบริษัทในประเทศแคนาดาของ Belkaoui A. และ Kahl A. (2003) พบว่า อัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัทมีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของบริษัท ในขณะที่การศึกษาของ

Ahmed K. และ Nicholls D. (2009) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท

ส่วนการศึกษาของ Mckinnon Jill และ Dalimunthe Lian (1998) ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงาน โดยอยู่ภายใต้ข้อสมมติฐานที่ว่า ความต้องการของข้อมูลตามส่วนงานไม่เหมือนกันทุกบริษัท สำหรับบริษัทที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจที่พิเศษหรือเป็นลักษณะเฉพาะตัวมักจะถูกคาดหวังว่าบริษัทเหล่านี้จะเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานมากกว่าบริษัททั่วไป บริษัทเหล่านี้จะมีแรงจูงใจให้เปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานมากขึ้น เนื่องจากจะทำให้บริษัทได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหลายประการ เป็นต้นว่า มีส่วนทำให้บริษัทมีต้นทุนทางด้านตัวแทนลดลง นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ใช้รายงานทางการเงินของบริษัทอีกด้วย และยังส่งผลสืบเนื่องให้บริษัทอื่นๆ ทำการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทตนเองเพิ่มขึ้นตามไปด้วย หน่วยงานทางด้านมาตรฐานการบัญชีทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย ได้ระบุว่า การเปิดเผยข้อมูลทำให้สามารถพยากรณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัทในอนาคต นอกจากนี้ผู้ที่ใช้รายงานทางการเงินต้องการข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของบริษัทในอดีตที่ผ่านมาเกี่ยวกับอุตสาหกรรมต่างๆ หรือข้อมูลตามส่วนงานในแต่ละพื้นที่ เพื่อที่จะนำมาประกอบการวิเคราะห์และตัดสินใจอย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น Mckinnon Jill และ Dalimunthe Lian ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานของบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศออสเตรเลียจำนวน 65 บริษัท ผลจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า อัตราส่วนแสดงสภาพหนี้กับการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานไม่มีความสัมพันธ์กัน นั่นคือ อัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ไม่เป็นปัจจัยในการกระตุ้นให้ผู้บริหารของบริษัททำการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานด้วยความสมัครใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านความสามารถในการทำกำไร

ผลการศึกษาโดยส่วนใหญ่พบว่า ความสมัครใจที่จะเปิดเผยข้อมูลมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัท แต่แนวทางความสัมพันธ์ยังไม่ชัดเจน โดยงานวิจัยส่วนใหญ่จะกล่าวไว้ว่าบริษัทจะมีการเปิดเผยข้อมูลมากหากมีผลการดำเนินงานดี อาทิ งานวิจัยของ Lang และ Lundholm (1993) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการเปิดเผยข้อมูลและผลการดำเนินงานซึ่งปรากฏใน Theoretical Model โดยประโยชน์ของการเปิดเผยข้อมูลที่สูงขึ้นช่วยลดปริมาณการความเสี่ยงและในงานวิจัยอีกชิ้นของ Lang และ Lundholm (1996) พบว่ากิจการจะเพิ่มระดับการเปิดเผยข้อมูลหาก

คาดเดาว่าจะมีการออกหุ้นใหม่ในอนาคตอันใกล้และราคาหุ้นที่ออกใหม่สูงกว่าที่ผ่านมาก และในกรณีนี้มีผลดำเนินงานสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ก็จะมีการเปิดเผยข้อมูลในทางตรงกันข้ามหากทำได้ไม่ถึงเกณฑ์ก็จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูล

นอกจากนี้ Diamond (1991) กล่าวว่าแม้การเปิดเผยข้อมูลจะช่วยลดต้นทุนการทำรายการ แต่กิจการจะพิจารณาผลการดำเนินงานก่อนจะเปิดเผยข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Singhvi และ Desai (1971) ได้ใช้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Asset) ในการวัดผลการดำเนินงานของกิจการ ในกรณีที่อัตราผลตอบแทนสูง ผู้บริหารก็จะยินดีเพิ่มระดับการเปิดเผยข้อมูลเพื่อเป็นการรักษาตำแหน่งและผลตอบแทนต่างๆ ในทางตรงกันข้ามหากอัตราผลตอบแทนต่ำก็จะเปิดเผยข้อมูลให้น้อยที่สุดที่จะอธิบายเหตุผลของการขาดทุน (Ratio of Net Profit to Net Sales) ซึ่งเป็นภาพรวมของการดำเนินงาน เมื่อมีอัตราส่วนกำไรสุทธิสูงก็จะชดเชยต้นทุนได้เร็ว ทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน เมื่อมีอัตราส่วนกำไรสุทธิสูงก็จะชดเชยต้นทุนได้เร็ว ทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ และเมื่อมีอัตราส่วนกำไรสุทธิสูงกว่าค่าเฉลี่ยของอุตสาหกรรมก็ไม่ต้องกลัวสถานะบีบคั้นด้านราคาในการแข่งขัน

สำหรับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานและการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งมีความสัมพันธ์หลายประการเกสรวมกันอยู่ในงานวิจัยบางเรื่องเกี่ยวกับ Management Earning Forecost กล่าวว่ากิจการมักมีการเปิดเผยข้อมูลหากการเปิดเผยในอดีตให้ผลดีต่อกิจการ และกำไรที่พยากรณ์ไว้ในเกณฑ์เฉลี่ย ซึ่งให้ผลบวกแก่ผลตอบแทน อย่างไรก็ตามกิจการมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข่าวดีมากกว่าข่าวร้ายล่าสุดมีงานวิจัยที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของกิจการ โดยกิจการทั่วไปจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลกำไร (skinner, 2003) และการประมาณการ (Baginski, Hassel และ Waymire, 1992) ที่มักมีการเปิดเผยข่าวดีมากกว่าข่าวร้ายโดย McNichols (1988) ยังกล่าวเกี่ยวกับการประเมินข้อมูลที่บริษัทยินดีเปิดเผยโดยสมัครใจ (Voluntary Disclosure) ว่ามีความโอนเอียงไปในเชิงลบในวันประกาศผลกำไร สรุปได้ว่าการประกาศข่าวดีก่อนวันประกาศผลกำไร และในทางกลับกันมีการประกาศข่าวร้ายเมื่อบริษัทมีการประกาศผลกำไรเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านโครงสร้างเงินทุน

ตามทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) สามารถวิเคราะห์ได้ว่า บริษัทที่มีโครงสร้างทุนที่มีระดับหนี้สินต่อต้นทุนในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง ที่น่าจะมีคามจำเป็นในการ

เปิดเผยข้อมูลในระดับที่สูงกว่าที่มีสัดส่วนหนี้สินต่ำกว่า เพราะบริษัทจะต้องเปิดเผยข้อมูลเพื่อเป็นการให้ความเชื่อมั่นกับเจ้าหนี้หรือผู้ที่ให้กู้ถึงผลการดำเนินงานและความสามารถในการชำระหนี้ซึ่งสอดคล้องกับ Sengupta (1998) และ Mak (2003) กล่าวว่างค์กรธุรกิจที่มีระดับคุณภาพด้านการเปิดเผยข้อมูลสูงจะมีต้นทุนการก่อหนี้ต่ำ โดยมองว่าการเปิดเผยข้อมูลที่มีความละเอียดและทันเวลาจะทำให้ผู้ที่กู้ยืมและผู้รับประกันมีความเข้าใจในความสามารถในการชำระหนี้ของบริษัทได้ดี ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการก่อหนี้ ผลของการเปิดเผยข้อมูลที่มีความละเอียดและทันเวลาจะทำให้ผู้ที่กู้ยืมและผู้รับประกันมีความเข้าใจในความสามารถในการชำระหนี้ของบริษัทได้ดีซึ่งจะช่วยลดต้นทุนต่อการก่อหนี้ ผลของการเปิดเผยข้อมูลนี้จะมีความสำคัญยิ่งในสถานการณ์ที่ตลาดมีความไม่แน่นอน โดยดูได้จาก Variance of Stock Return ของบริษัท ทั้งนี้เพราะการก่อหนี้เป็นแหล่งเงินทุนภายนอกที่สำคัญของบริษัท ทำให้มีแรงจูงใจให้มีการเปิดเผยข้อมูลขององค์กร ในการศึกษาของ Eng และ Mark (2003) ได้ใช้กลุ่มตัวอย่างบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลประจำปี และไตรมาส 400-500 บริษัท และใช้ตัวแบบวัดต้นทุนการก่อหนี้โดยมีตัวแปรควบคุมได้แก่ ขนาด สาระสำคัญ และลักษณะพิเศษของหนี้ อัตราดอกเบี้ยในตลาด ระดับเศรษฐกิจในวงจรอายุของเศรษฐกิจซึ่งจะแยกออกเป็น 2 กลุ่มคือ ลักษณะการก่อหนี้และสถานะตลาด

ในงานวิจัยของ Botosan และ Plumlee (2006) ได้รายงานความสัมพันธ์ของต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในส่วนของต้นทุนเงินทุนกับประเภทการเปิดเผยข้อมูล 3 ประเภท (การเปิดเผยในรายงานประจำปี รายไตรมาส และเอกสารเผยแพร่อื่น) ซึ่งต้นทุนเงินทุนจะลดลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลที่มากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ Lang และ Lundholm (1996) ที่กล่าวว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่มขึ้นไม่ได้ทำให้ต้นทุนเงินทุนลดลงเสียทั้งหมด เพราะความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลและต้นทุนเงินทุนจะผันแปรตามประเภทของการเปิดเผยข้อมูล (การเปิดเผยในรายงานประจำปี รายไตรมาสและเอกสารเผยแพร่อื่น) โดยการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีมากจะให้ประโยชน์ในต้นทุนที่ต่ำลง แต่การเปิดเผยข้อมูลในประเภทอื่นๆ ซึ่งอาจจะมีความทันต่อเวลามากกว่าจะทำให้ต้นทุนเงินทุนสูงขึ้น

นอกจากนี้งานวิจัยของ Diamond และ Verrechia (1991) ยังกล่าวอีกว่าการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะชนจะช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล ทำให้หลักทรัพย์มีสภาพคล่องมากขึ้น และเป็นที่ต้องการของนักลงทุน ส่งผลให้ต้นทุนเงินทุนลดลง และ Zarzeski และ Robb (2001)

พบว่าบริษัทที่มีการจัดกาเงินทุนจากการก่อหนี้เป็นส่วนใหญ่จะมีในบริษัทที่ทำธุรกิจในประเทศ และมักมีการเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะน้อย และเมื่อมีการแข่งขันในระดับประเทศ บริษัทขนาดใหญ่จะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่นักลงทุนเพิ่มขึ้น

2.4.2 ผลงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการบัญชี

Bloomfield และ Wilks (2005) ได้ศึกษาพฤติกรรมของนักลงทุนกับตลาดหุ้นที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล ผลการศึกษาของ Bloomfield และ Wilks พบว่า หากบริษัทมีการเปิดเผยที่มีคุณภาพดีจะส่งผลให้นักลงทุนยินยอมที่จะซื้อหุ้นในราคาที่สูงกว่าบริษัทที่มีการเปิดเผยที่มีคุณภาพไม่ดี เพราะนักลงทุนต้องการข้อมูลที่ชัดเจนและไม่ต้องการที่จะเผชิญข้อมูลยังมีผลกระทบโดยตรงต่อสภาพคล่องของบริษัทอีกด้วย เนื่องจากนักลงทุนเต็มใจที่จะซื้อในราคาที่สูง และขายในราคาที่ต่ำกว่าบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักลงทุนหรือผู้ใช้ข้อมูล นอกจากนี้ บริษัทยังสามารถออกหุ้นกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำได้เพราะผู้ให้กู้มีความเชื่อมั่นในข้อมูลที่เปิดเผยของบริษัทผู้กู้ยืม และปริมาณความเสี่ยงจากการที่บริษัทจะไม่สามารถชำระเงินที่กู้พร้อมทั้งดอกเบี้ยอยู่ในระดับที่ต่ำ ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งที่บริษัทจะสามารถลดต้นทุนการกู้ยืมได้

Botosan (2006) ซึ่งได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีกับต้นทุนของทุน โดยจะวัดจำนวนของการเปิดเผยข้อมูลด้วยความสมัครใจของบริษัทที่ทำการผลิตจำนวน 122 บริษัท ในปี ค.ศ. 2004 พบว่า เมื่อบริษัทที่มีนักวิเคราะห์จำนวนน้อยยังมีการเปิดเผยข้อมูลมากก็จะทำให้ต้นทุนของทุนยิ่งลดลง แต่ถ้าเป็นบริษัทที่มีนักวิเคราะห์จำนวนมากจะไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับต้นทุนของทุน

Botosan และ Plumlee (2008) ซึ่งได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนของทุนระดับการเปิดเผยข้อมูลของรายงานประจำปี และการเปิดเผยที่มั่นคงและกิจกรรมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ลงทุน พบว่า ต้นทุนของทุนจะทำให้การเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีลดลง แต่จะทำให้การเปิดเผยข้อมูลทันเวลามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนของทุนกับระดับของกิจกรรมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ลงทุน

Diamond และ Verrecchia (1991) พบว่าต้นทุนในการจัดทำจะลดลงตามขนาดของบริษัท ในขณะที่เดียวกันสาเหตุในความสัมพันธ์ที่ไม่ได้ออกมาชัดเจน แต่ดูเหมือนว่าไม่น่าจะเป็นไป

ได้ที่ต้นทุนการเปิดเผยทั้งหมดจะลดลงตามขนาดบริษัท เป็นเพียงแต่การคิดว่าอาจจะมีต้นทุนส่วนที่คงที่ในการเปิดเผยทำให้ต้นทุนต่อขนาดของบริษัทลดลง นอกจากนี้ต้นทุนในการเปิดเผยแพร่ข้อมูลของบริษัทขนาดเล็กจะสูง เพราะการที่จะทำให้ข่าวเป็นที่ทราบโดยทั่วกันอาจจะมีต้นทุนแตกต่างจากบริษัทขนาดใหญ่ที่มีนักวิเคราะห์ให้ความสนใจ นอกจากนี้บริษัทขนาดใหญ่ยังต้องเผชิญกับแรงผลักดันที่จะต้องแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อก่อให้เกิดการยอมรับจากสาธารณชน

Lang และ Lundholm (1993) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการเปิดเผยข้อมูลและผลการดำเนินงานซึ่งปรากฏใน Theoretical Model โดยประโยชน์ของการเปิดเผยข้อมูลที่สูงขึ้นช่วยลดปริมาณการความเสี่ยงและในงานวิจัยอีกชิ้นของ Lang และ Lundholm (1996) พบว่ากิจการจะเพิ่มระดับการเปิดเผยข้อมูลหากคาดเดาว่าจะมีการออกหุ้นใหม่ในอนาคตอันใกล้และราคาหุ้นที่ออกใหม่สูงกว่าที่ผ่านมาก และในกรณีมีผลดำเนินงานสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ก็จะมีเปิดเผยข้อมูลในทางตรงกันข้ามหากทำได้ไม่ถึงเกณฑ์ก็จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูล

Mckinnon Jill และ Dalimunthe Lian (1998) ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงาน โดยอยู่ภายใต้ข้อสมมติฐานที่ว่า ความต้องการของข้อมูลตามส่วนงานไม่เหมือนกันทุกบริษัท สำหรับบริษัทที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจที่พิเศษหรือเป็นลักษณะเฉพาะตัว มักจะถูกคาดว่าบริษัทเหล่านี้จะเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานมากกว่าบริษัททั่วไป บริษัทเหล่านี้จะมีแรงจูงใจให้เปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานมากขึ้น เนื่องจากจะทำให้บริษัทได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหลายประการ เป็นต้นว่า มีส่วนทำให้บริษัทมีต้นทุนทางด้านตัวแทนลดลง นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ใช้รายงานทางการเงินของบริษัทอีกด้วย และยังส่งผลสืบเนื่องให้บริษัทอื่นๆ ทำการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทตนเองเพิ่มขึ้นตามไปด้วย หน่วยงานทางด้านมาตรฐานการบัญชีทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย ได้ระบุว่าการเปิดเผยข้อมูลทำให้สามารถพยากรณ์เกี่ยวกับการดำเนินกิจการของบริษัทในอนาคต นอกจากนี้ผู้ใช้รายงานทางการเงินต้องการข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของบริษัทในอดีตที่ผ่านมาเกี่ยวกับอุตสาหกรรมต่างๆ หรือข้อมูลตามส่วนงานในแต่ละพื้นที่ เพื่อที่จะนำมาประกอบการวิเคราะห์และตัดสินใจอย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น Mckinnon Jill และ Dalimunthe Lian ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานของบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศออสเตรเลียจำนวน 65 บริษัท ผลจากการทดสอบ

สมมติฐานพบว่า อัตราส่วนแสดงสภาพหนี้กับการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงาน ไม่มีความสัมพันธ์กัน นั่นคือ อัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ไม่เป็นปัจจัยในการกระตุ้นให้ผู้บริหารของบริษัททำการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานด้วยความสมัครใจ

Naser Kamal (1998) ได้ศึกษาผลกระทบของลักษณะทางการเงินของบริษัทที่มีผลต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี โดยการศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนใน Ammon Financial Market จำนวน 54 บริษัท พบว่า ในการวิเคราะห์อัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัท แสดงให้เห็นว่า บริษัทขนาดใหญ่ใน Jordanian จะทำการกู้ยืมเงินระยะยาวมากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก และสถาบันการเงินที่ให้กู้ยืมก็ต้องการดูรายละเอียดการดำเนินงานของบริษัทที่ทำการกู้ยืม เพื่อที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาให้วงเงินสินเชื่อ ดังนั้น บริษัทที่มีหนี้สินมากจึงต้องทำการเปิดเผยรายละเอียดของข้อมูลมากขึ้นด้วย นั่นคือ อัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนใน Ammon Financial Market

Sengupta (2004) ซึ่งได้ทำการศึกษาถึงคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลและต้นทุนการกู้ยืม พบว่า บริษัทที่ถูกนักวิเคราะห์ทางการเงินประเมินว่ามีคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับที่สูงจะมีต้นทุนของดอกเบี้ยจากการออกหุ้นกู้ลดลง เนื่องจากนโยบายของการเปิดเผยข้อมูลที่ทันเวลาและมีรายละเอียดต่างๆ จะช่วยลดความเสี่ยงต่อการผิดสัญญาในการชำระเงินให้แก่ผู้กู้ยืมและผู้ค้าประกัน นอกจากนี้จากผลการศึกษายังพบว่า ความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลจะเพิ่มขึ้นในกรณีที่มีความไม่แน่นอนในตลาด ซึ่งมีผลกระทบต่อความแปรปรวนของผลตอบแทนของหุ้น ยิ่งไปกว่านั้น พนักงานของบริษัทซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของบริษัทจะมีความมั่นใจที่ได้ทำงานในบริษัทที่มีจริยธรรมและมีความจงรักภักดีต่อบริษัท ซึ่งมีส่วนช่วยทำให้การดำเนินงานของบริษัทบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

Singhvi และ Desai (1971) ได้ใช้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Asset) ในการวัดผลการดำเนินงานของกิจการ ในกรณีที่อัตราผลตอบแทนสูง ผู้บริหารก็จะยินดีเพิ่มระดับการเปิดเผยข้อมูลเพื่อเป็นการรักษาตำแหน่งและผลตอบแทนต่างๆ ในทางตรงกันข้ามหากอัตราผลตอบแทนต่ำก็จะเปิดเผยข้อมูลให้น้อยที่สุดที่จะอธิบายเหตุผลของการขาดทุน (Ratio of Net Profit to Net Sales) ซึ่งเป็นภาพรวมของการดำเนินงาน เมื่อมีอัตราส่วนกำไรสุทธิสูงก็จะชัดเจน

ต้นทุนได้เร็ว ทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน เมื่อมีอัตราส่วนกำไรสุทธิสูงก็จะชดเชยต้นทุนได้เร็ว ทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ และเมื่อมีอัตราส่วนกำไรสุทธิสูงกว่าค่าเฉลี่ยของอุตสาหกรรมก็ไม่ต้องกลัวสถานะบีบคั้นด้านราคาในการแข่งขัน

Smith และ Wamer (1989) พบว่า บริษัทที่มีหนี้สินในโครงสร้างเงินทุนในระดับที่สูงจะมีต้นทุนเกิดขึ้นในบริษัทมากขึ้นด้วย แต่อย่างไรก็ตาม การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจะแสดงให้เห็นหรือสถาบันการเงินได้เห็นถึงความสามารถในการชำระหนี้สินของบริษัท ดังนั้นบริษัทบางบริษัทที่มีระดับหนี้สินสูงจึงจัดทำกรเปิดเผยข้อมูลของบริษัทให้บุคคลภายนอกได้รับรู้มากขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาของ Meyers S. (1987) ซึ่งพบว่าอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัทมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูล

Wallace R. Naser K. และ Mora A. (1999) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทกับลักษณะของบริษัทในประเทศสเปน พบว่าจำนวนรายละเอียดของข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทในประเทศสเปนจะลดลงตามอัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง เนื่องจากบริษัทที่มีอัตราส่วนแสดงสภาพคล่องต่ำจะพยายามที่จะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัทหรือสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทมากขึ้น เพื่อที่จะอธิบายสาเหตุที่ทำให้บริษัทมีอัตราส่วนทางการเงินที่ไม่ดี

Zarzeski และ Robb (2001) ได้กล่าวถึงการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทต่างชาติว่าความบีบคั้นทางการตลาดจะส่งผลกระทบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล โดยในบริษัทที่เป็นบริษัทแม่ และมีบริษัทลูกทำธุรกิจในต่างประเทศ หรือมีการติดต่อธุรกิจกับต่างประเทศในระดับสูงจะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่สูงกว่าปกติ โดยมองว่าวัฒนธรรมและแรงผลักดันในด้านการตลาดจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูล ในกิจการที่มีการบริหารงานภายในระดับนานาชาติจะมีการเปิดเผยข้อมูลมาก เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลจะให้ประโยชน์สมเหตุสมผลกับต้นทุนที่เสียไป ซึ่งเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน แต่อาจมีการเปิดเผยข้อมูลในบางเรื่องน้อยที่สุด

กันทิมา สถาปนานนท์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การนำเสนองบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของบริษัทในกลุ่มธุรกิจธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า การนำเสนองบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลการเงินของบริษัท

ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตามแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย และมาตรฐานการบัญชีระหว่างปี 2542 ใช้หลักการนำเสนองบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินตามแนวทางมาตรฐานการบัญชีกับธนาคารแห่งประเทศไทย และมาตรฐานการบัญชีกับธนาคารแห่งประเทศไทยมีความสอดคล้องกันทั้งในเรื่องการนำเสนอ งบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินแต่แนวทางธนาคารแห่งประเทศไทยมีความละเอียดมากกว่ามาตรฐานการบัญชีการนำเสนอ งบการเงินของธนาคารพาณิชย์จะปฏิบัติตามแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทยนอกเหนือจากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ ถ้าเหตุการณ์ดังกล่าวมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อผู้ใช้งบการเงินมากกว่า ดังนั้น ผู้ใช้งบการเงินจึงต้องการข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจในการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจ และยังเป็น การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินที่ถูกต้อง ครบถ้วนด้วย ซึ่งหากการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินไม่ถูกต้อง และครบถ้วนย่อมส่งผลทำให้การตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินผิดพลาดได้

กฤษฎาภรณ์ มนูญสำราญ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง นโยบายบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทในอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้างและตกแต่งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพบว่า การเปิดเผยนโยบายการบัญชีในหมายเหตุประกอบงบการเงิน นโยบายการบัญชีเรื่อง ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ รายการที่เป็นเงินตราต่างประเทศ และรายจ่ายรอดตัดบัญชี ข้อมูลนโยบายการบัญชี และการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีงบการเงินในบริษัทอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้างและตกแต่ง มีการเปิดเผยนโยบายการบัญชีในหมายเหตุงบการเงินค่อนข้างครบถ้วนตามที่มาตรฐานการบัญชีกำหนด การประมาณค่าเผื่อนี้จะสูญส่วนใหญ่จะใช้วิธีพิจารณาจากนี้แต่ ละราย รายการที่เป็นเงินตราต่างประเทศสำเร็จ การตีราคาสินค้าคงเหลือประเภทวัตถุดิบ สินค้าระหว่างผลิตและวัสดุ นิยมใช้วิธีราคาทุนสินค้าสำเร็จรูปหรือราคาตลาด แล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า การคำนวณราคาสินค้าคงเหลือทุกประเภทนิยมใช้วิธีเส้นตรงและบริษัทส่วนใหญ่ตั้งต้นทุนการกั๊ยืมเป็นราคาต้นทุนของสินทรัพย์ การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากและมี การเปลี่ยนแปลงตามข้อกำหนด สำหรับการเปิดเผยข้อมูลมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีค่อนข้างครบถ้วน

กฤษณะ อัสวโชคปัญญา (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่องนโยบายบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทในกลุ่มธุรกิจเงินทุนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพบว่า การเปิดเผยนโยบายการบัญชีในหมายเหตุประกอบงบการเงิน การเลือกใช้นโยบายการบัญชีเรื่องการรับรู้รายได้ การบัญชีเกี่ยวกับสินทรัพย์ที่เสื่อมค่าได้ และวิธีคิดค่าเสื่อมราคา และเงินลงทุนในหลักทรัพย์ การเปิดเผยข้อมูลนโยบายการบัญชี และการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี ในงบการเงินของบริษัทในกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ระหว่างปี 2538-2542 มีการเปิดเผยนโยบาย การบัญชีในหมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีทุกบริษัทเปิดเผยเรื่องการรับรู้รายได้ และการบัญชีเกี่ยวกับสินทรัพย์ที่เสื่อมค่าได้ และวิธีการคิดค่าเสื่อมราคา การเลือกใช้นโยบายการบัญชีเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยบริษัทส่วนมากจะรับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้าง การคิดค่าเสื่อมราคาโดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีเส้นตรง การตีราคาเงินทุนในหลักทรัพย์และที่รัฐบาลค้าประกันใช้วิธีราคาทุนหรือราคาตลาดแล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า สำหรับการเปิดเผยข้อมูลเห็นไปตามข้อกำหนด บริษัทส่วนใหญ่เปลี่ยนวิธีการตีราคาตลาดแล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า

กานดา ตะกระโทก (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 ของบริษัทที่มีการจัดการดีเด่นประจำปี 2545-2546 พบว่าการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของบริษัทที่มีการจัดการดีเด่นกับบริษัทที่ไม่ได้รับพิจารณาว่ามีการจัดการดีเด่น และการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของกลุ่มอุตสาหกรรม การผลิต และอุตสาหกรรมบริการ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่องการนำเสนอข้อมูลในงบการเงิน ซึ่งได้กำหนดแนวทางขั้นต่ำในงบการเงินที่ทุกบริษัทจะต้องจัดทำขึ้นยังพบว่าบริษัทที่มีการจัดการดีเด่นเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินมากกว่าบริษัทที่มีการจัดการไม่ดีเด่น และการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินมากกว่าบริษัทที่มีการจัดการไม่ดีเด่น และบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตมีการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินมากกว่าบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สินและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งในอดีตและคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต กลุ่มบริษัทที่มีการจัดการดีเด่นจะมีการเปิดเผยมากกว่า

ดวงมณี ชักนำ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง นโยบายการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษาอุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์สร้างและตกแต่ง พบว่า การเปิดเผยนโยบายการบัญชีในหมายเหตุประกอบงบการเงิน การเลือกใช้นโยบายการบัญชีเรื่องการรับรู้รายได้สินค้าน่าสงสัยค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ เงินลงทุนในหลักทรัพย์ รายการที่เป็นเงินตราต่างประเทศ กำไรต่อหุ้น การเปิดเผยข้อมูลนโยบายการบัญชี และการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีในงบการเงินของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมวัตถุประสงค์สร้างและตกแต่งระหว่างปี 2538-2542 มีการเปิดเผยนโยบายการบัญชีในหมายเหตุประกอบงบการเงินค่อนข้างครบถ้วนตามมาตรฐานการบัญชีกำหนดการรับรู้รายได้จากการขายสินค้าให้กับผู้ซื้อแล้ว การตีราคาส่วนค่าคงเหลือทั้งหมดแสดงในราคาทุนหรือมูลค่าสิทธิที่จะได้รับแล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่าค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญบริษัทส่วนใหญ่จะใช้วิธีแต่ละราย เงินลงทุนบริษัทพิจารณาถูกหนี้ทั้งหมดจะแสดงเงินลงทุนทั่วไปโดยราคาทุนหักค่าเพื่อขาดทุนจากการด้อยค่า และเงินทุนหลักทรัพย์เพื่อนค้าและเพื่อขายแสดงมูลค่ายุติธรรม รายการที่เป็นเงินตราต่างประเทศ บริษัททั้งหมดแสดงกำไรขาดทุนจากการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศรวมในการคำนวณผลการดำเนินงานของงวดบัญชี กำไรต่อหุ้นใช้กำไรหรือขาดทุนสุทธิหารด้วยจำนวนหุ้นสามัญถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักที่ถือโดยบุคคลภายนอก การเปิดเผยข้อมูลค่อนข้างครบถ้วนตามมาตรฐานการบัญชี การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีเป็นการเปลี่ยนแปลงตามข้อกำหนด

ทิพวรรณ ดีไพศาลสกุล (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเปิดเผยข้อมูลทางการบัญชีระหว่างบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ใหม่ (MAI) และบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) พบว่า ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเปิดเผยข้อมูลคือขนาดของบริษัท แต่ไม่พบความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลทางการบัญชีระหว่างบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กับ ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่อยู่ในตลาดทั้ง 2 ประเภท มีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่แตกต่างกัน

นภวรรณ เชิดชูวุฒิกุล (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษาของบริษัทในธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และอุตสาหกรรมวัตถุประสงค์สร้างและเครื่องตกแต่ง พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัท โดยเฉพาะบริษัทในธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์กับบริษัทในอุตสาหกรรมวัตถุประสงค์สร้างและเครื่องตกแต่ง

ในช่วงปี พ.ศ.2543-2545 กำไรสุทธิต่อหุ้นของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทในธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ นอกจากนี้ยังพบว่า กำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและอัตราส่วนสภาพคล่องมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทในอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้างและเครื่องตกแต่ง แต่ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับการเปิดเผยข้อมูลผลการวิจัยพบว่า บริษัทควรปรับปรุงการเปิดเผยข้อมูลในด้านภาษาที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูลและรายงานข้อมูลให้ทันต่อเวลาที่จะนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ นอกจากนี้ หากบริษัททำการเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดของ กสท. บริษัทจะได้รับความเชื่อถือจากผู้ใช้งายงานประจำปี และนักลงทุนจะสนใจซื้อหลักทรัพย์ของบริษัทมากขึ้น

บุณทริกา ใจกระจ่าง (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลของเครื่องมือทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลของเครื่องมือทางการเงิน แนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งายการเงินให้มีความเข้าใจและสามารถใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุนได้มากขึ้น ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มคือ ความสามารถในการทำกำไร ขนาดกิจการ โครงสร้างความเป็นเจ้าของ และประเภทของสำนักงานสอบบัญชี และ โครงสร้างเงินทุน และ โครงสร้างกรรมการอิสระซึ่งไม่พบความสัมพันธ์ที่มีสาระสำคัญ จากการสอบถามความถดถอยเชิงพหุกลุ่มปัจจัย แต่ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัย คือขนาดของกิจการ โครงสร้างความเป็นเจ้าของ โครงสร้างเงินทุน ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี ความสามารถในการทำกำไร โครงสร้างกรรมการอิสระ แลการวิจัยพบว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลอย่างมีสาระสำคัญ ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่มาอายุการก่อตั้งมาก และมีความสามารถ สามารถในการทำกำไรผู้ใช้งายการเงินจะได้รับประโยชน์จากการเปิดเผยข้อมูลเครื่องมือทางการเงินมากขึ้น

เบญญา หยดย้อย (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชีเพื่อความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กลุ่มสาธารณูปโภคพบว่า บริษัทในกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภคให้ความสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพมากที่สุด โดยในปี 2549 จำนวน 17 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 85 และในปี 2550 จำนวน 18 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 69.23 รองลงมาคือ การเปิดเผยข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา ในปี 2549 จำนวน 4

บริษัท คิดเป็นร้อยละ 20 และในปี 2550 จำนวน 10 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 38.46 และน้อยที่สุดคือ การเปิดเผยข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตราในปี 2549 จำนวน 3 บริษัทคิดเป็นร้อยละ 15 และในปี 2550 จำนวน 6 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 23.08 เมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชีเพื่อความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมกับข้อมูลที่ทำการศึกษาพบว่าในปี 2549 กลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานไฟฟ้า จะมีอัตราส่วนการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชีเพื่อความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมมากที่สุดคือ ร้อยละ 44.44 รองลงมาคือ กลุ่มอุตสาหกรรมน้ำมันเชื้อเพลิง และผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม มีอัตราส่วนการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชีเพื่อความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมร้อยละ 39.40 ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมสาธารณูปโภคจะมีอัตราส่วนการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชีเพื่อความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 33.33 และในปี 2550 กลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานไฟฟ้าและกลุ่มอุตสาหกรรมสาธารณูปโภคจะมีอัตราส่วนการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชีเพื่อความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมมากที่สุดและเท่ากันคือ 40.48 บริษัทต่างๆ ยังขาดรูปแบบในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชีเพื่อความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ข้อมูลที่เปิดเผยส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ และไม่ได้แยกเป็นหมวดหมู่ให้เห็นอย่างชัดเจน เป็นการเปิดเผยข้อมูลโดยความสมัครใจ ในลักษณะของการประชาสัมพันธ์เพื่อภาพพจน์และชื่อเสียงของบริษัท เช่น บริษัทได้ดำเนินงานตามมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO14001 การติดตั้งสถานีและอุปกรณ์ตรวจวัดคุณภาพอากาศ ควบคุมมลภาวะทางเสียงด้วยการติดตั้งเครื่องตรวจวัดระดับเสียง การจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและโครงการต่างๆ ร่วมกับชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์พลังงาน

รัชณี ศรีปาน (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่องนโยบายการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทในอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง และตกแต่งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่านโยบายการบัญชีในหมายเหตุประกอบการเงิน เรื่องสัญญาก่อสร้างสินค้าคงเหลือ ต้นทุนการกู้ยืม การเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีของบริษัทในอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้างและตกแต่งระหว่างปี 2537-2541 มีการเปิดเผยนโยบายการบัญชีหมายเหตุประกอบงบการเงิน 22-29 รายการ มีการเลือกใช้นโยบายการบัญชีที่สททางเดียวกัน บริษัทมีรายได้จากงานก่อสร้างตามสัญญา รับรู้รายได้ตามวิธีอัตราส่วนงานที่ทำเสร็จ การตีราคาสินค้าคงเหลือประเภทวัตถุดิบ สินค้าระหว่าง

การผลิตและวัสดุ นิยมใช้วิธีตราทุนสินค้าสำเร็จรูปหรือราคาตลาดแล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า การคำนวณราคาสินค้าคงเหลือทุกประเภทนิยมใช้วิธีถัวเฉลี่ยวิธีการคำนวณค่าเสื่อมราคานิยมใช้วิธีเส้นตรง และบริษัทส่วนใหญ่ตั้งต้นทุนการกู้ยืมเป็นราคาต้นทุนของสินทรัพย์ การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก และเป็นการเปลี่ยนแปลงตามข้อกำหนดสำหรับการเปิดเผยข้อมูลมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีค่อนข้างครบถ้วน

ดร.สิทธิ ธรรมรงค์กิจ (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่องนโยบายการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทในกลุ่มธุรกิจเงินลงทุนหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพบว่า นโยบายการบัญชีในหมายเหตุประกอบการเงินเรื่องการรับรู้รายได้เงินลงทุน สินทรัพย์ที่เสื่อมค่าได้และวิธีการคิดค่าเสื่อมราคา การเปิดเผยข้อมูลทางการบัญชีและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีที่สำคัญของบริษัทในกลุ่มธุรกิจเงินลงทุนหลักทรัพย์ เปิดเผยนโยบายการบัญชีในหมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีทุกบริษัท เปิดเผยเรื่องการรับรู้รายได้ และการบัญชีเกี่ยวกับสินทรัพย์ที่เสื่อมค่าได้ และวิธีการคิดค่าเสื่อมราคา การเลือกใช้นโยบายการบัญชีเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยบริษัทส่วนมากจะรับรู้รายได้ตามเกณฑ์ค้างการคิดค่าเสื่อมราคาโดยส่วนมากใช้วิธีเส้นตรงการตีราคาเงินทุนในหลักทรัพย์รัฐบาลและ ที่รัฐบาลค้าประกันใช้วิธีราคาทุนหรือราคาตลาดแล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า สำหรับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายได้เงินลงทุนในหลักทรัพย์ ค่าเสื่อมราคา บริษัทในกลุ่มธุรกิจส่วนใหญ่เปิดเผยข้อมูลเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี สำหรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีส่วนใหญ่เป็นการเปลี่ยนแปลงตามข้อกำหนด บริษัทส่วนใหญ่เปลี่ยนวิธีการตีราคาเงินทุนในหลักทรัพย์และที่รัฐบาลค้าประกันจากวิธีราคาทุนเป็นราคาตลาดแล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า